

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA VÝTVARNÉ VÝCHOVY A KULTURY

**PREZENTACE VZDĚLÁVACÍHO OBSAHU ŽÁKOVSKÉ
VÝTVARNÉ TVORBY
DIPLOMOVÁ PRÁCE**

Dana Svobodová

Učitelství pro základní školy, obor Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Vedoucí práce: PhDr. Věra Uhl Skřivanová, Ph.D.

Plzeň, 2018

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 26. června 2018

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Věře Uhl Skřivanové, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce, za její laskavý přístup a cenné rady, které mi během zpracování poskytla.

OBSAH

ÚVOD	5
I. TEORETICKÁ ČÁST	7
1. SOUČASNÁ VÝTVARNÁ TVORBA NA 1. STUPNI ZŠ	7
1.1 CÍLOVÉ ZAMĚŘENÍ VÝTVARNÉ VÝCHOVY	7
1.2 POJETÍ VÝTVARNÉ VÝCHOVY	7
1.3 VÝTVARNÁ VÝCHOVA Z POHLEDU RVP ZV	10
1.3.1 Vzdělávací oblast umění a kultura	10
1.3.2 Vzdělávací obor výtvarná výchova a jeho vzdělávací obsah	11
2. PREZENTACE ŽÁKOVSKÉ TVORBY	14
2.1 ŽÁKOVSKÁ VÝTVARNÁ TVORBA	14
2.2 PREZENTACE V RÁMCI ŠKOL	15
2.3 MIMOŠKOLNÍ PREZENTACE	16
2.3.1 Přehledky výtvarných žakovských prací	16
2.3.2 Soutěže výtvarných žakovských prací	17
2.3.3 Specializované výstavní instituce	19
2.3.4 Veřejný prostor	21
3. SOUČASNÉ KURÁTORSKÉ PŘÍSTUPY	24
3.1 KURÁTOŘI A JEJICH PRÁCE	24
3.2 SOUČASNÉ KURÁTORSKÉ PŘÍSTUPY	26
3.3 APLIKACE SOUČASNÝCH KURÁTORSKÝCH PŘÍSTUPŮ V RÁMCI VÝSTAVNÍ ČINNOSTI NA ŠKOLÁCH	27
II. EMPIRICKÁ ČÁST	33
4. MOŽNOSTI PREZENTACE ŽÁKOVSKÉ VÝTVARNÉ TVORBY NA ŠKOLÁCH	33
4.1 PREZENTACE ŽÁKOVSKÉ VÝTVARNÉ TVORBY ZÁKLADNÍCH ŠKOL NA STRAKONICKU	33
4.1.1 ZŠ Dukelská, Strakonice	33
4.1.2 ZŠ Povážská Strakonice	39
4.1.3 ZŠ a MŠ Štěkeň	42
4.1.4 ZŠ F. L. Čelakovského Strakonice	46
4.1.5 Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola, Strakonice	47
4.1.6 ZŠ a MŠ Katovice	49
4.1.7 Celkové shrnutí	52
4.2 PREZENTACE ŽÁKOVSKÉ VÝTVARNÉ TVORBY ZUŠ STRAKONICE	61
4.3 WEBOVÁ PREZENTACE ŽÁKOVSKÉ VÝTVARNÉ TVORBY NA ŠKOLÁCH	66
4.3.1 Webová prezentace žakovské výtvarné tvorby na strakonických základních školách	66
4.3.2 Webová prezentace tvorby žáků výtvarného oboru při ZUŠ Strakonice	68
5. VLASTNÍ DIDAKTICKÉ NÁVRHY VÝTVARNÝCH ČINNOSTÍ A ZPŮSOBY JEJICH PREZENTACE VEŘEJNOSTI	71
5.1 PRVNÍ NÁVRH – SOCHA – VYJÁDŘENÍ POHYBU, TANCE (ROZPOHYBUJME ZHOTOVENÉ SOCHY POMOCÍ SVĚTLA A STÍNU)	73
5.2 DRUHÝ NÁVRH – MALBA POHYBU, TANCE	76
5.3 TŘETÍ NÁVRH – TVORBA ŠATŮ A PLESOVÝCH DOPLŇKŮ	79
5.4 ČTVRTÝ NÁVRH – POHYBLIVÁ LOUTKA	81
5.5 PÁTÝ NÁVRH – POHYBLIVÝ PŘÍBĚH (ANIMACE)	83
6. ZÁVĚR	85
RESUMÉ	87
RESUME	88
SEZNAM LITERATURY	89
SEZNAM OBRAZOVÉ DOKUMENTACE V TEXTU	91
PŘÍLOHY	I

ÚVOD

Diplomovou práci na katedře výtvarné výchovy a kultury jsem si zvolila pro svůj kladný vztah k tomuto oboru. Již v době mé povinné školní docházky jsem se na hodiny výtvarné výchovy těšila. Tento zájem u mě přetrval až do dospělosti. Myslím si, že právě radost z tvůrčí činnosti je jeden z nejkrásnějších pocitů, které můžeme zažívat.

Ve školním věku jsem ve svém volném čase navštěvovala výtvarný obor na Základní umělecké škole (ZUŠ) ve Strakonících. Již tenkrát jsem vnímala rozdíl mezi obsahem hodin na základní škole a na škole umělecké. Měla jsem pocit, že v ZUŠ má každá tvorba mého uměleckého výtvaru smysl. Na práci jsem měla dostatek času, tvořila jsem pod vedením kvalifikované paní učitelky, která moje dílo směřovala k nejlepšímu výsledku. Někdy to byl boj, ale teď vím, že jsem se na každém obrázku učila nové věci a především zdokonalovala samu sebe. Vždy jsem měla velkou radost, když se na nějaké výstavě, pořádané Základní uměleckou školou, objevil mezi vybranými díly i můj výtvar. Pro mě, stejně jako pro každé jiné dítě, bylo velikým uspokojením jakékoliv ocenění, kterým je už jen samotný výběr jeho díla mezi ostatními. Může se klidně jednat jen o malou výstavku malé školy v malém městě, aby dítě pocítilo hrdost a radost ze své práce.

Na druhé straně vedení hodin výtvarné výchovy na základní škole na mě často nepůsobilo profesionálním a vzdělávacím dojmem. Výtvarná výchova pro mě a většinu mých spolužáků byla hodinou „k oddechnutí“. Nikdo „nevedl mou ruku“ a za svou konečnou práci jsem byla „jen“ ohodnocena známkou bez zpětné reflexe. Nepocítovala jsem žádnou motivaci ke zdokonalování a rozvoji sama sebe.

Výtvarná výchova představuje u dětí na prvním stupni základní školy důležité místo. Podporuje rozvoj jejich fantazie, kreativity, estetického, kulturního a rozumového poznání. Zaujímá tak nezastupitelnou roli ve vývoji dítěte, v rozvoji jeho jemné motoriky a všech smyslů, vede ke koordinaci práce ruky a oka. Ukazuje dětem nové způsoby tvorby, rozmanitost pracovních technik a umožňuje jim uspokojování potřeby realizovat se.

Proč jsem se rozhodla zvolit si pro diplomovou práci téma *Prezentace vzdělávacího obsahu žákovské výtvarné tvorby*? Příčinou byla zvědavost. Od doby, kdy moje výtvarné práce visely na nástěnce ve školní třídě, uplynulo již několik let. Chtěla jsem se seznámit s aktuálními možnostmi prezentace a zjistit, zda se přístupy v otázce kolem vystavování školních žákovských prací nějakým způsobem změnily. Zároveň jsem toužila najít inspiraci a

poučení v mimoškolních výstavních institucích a načerpat cenné informace, znalosti a dovednosti z práce zkušených kurátorů pracujících pro umělecké výstavní instituce.

Informace získané psaním této diplomové práce budou kladným přínosem mého budoucího povolání učitelky na prvním stupni základní školy. Obohatí moji práci zejména při přípravě vlastních didaktických materiálů na reálné hodiny výtvarné výchovy. Velkou měrou ovlivní vlastní způsoby motivace žákovské tvorby, postoj k závěrečnému hodnocení výtvarných děl a zejména ke způsobům jejich vhodné prezentace ve školním i mimoškolním prostředí.

V teoretické části diplomové práce je uvedeno i několik konkrétních specializovaných výstavních institucí, které se zabývají výstavní činností a velkou měrou se účastní podpory prezentace žákovské výtvarné tvorby. Výběr jsem volila podle místního hlediska následovně: Praha jakožto hlavní a největší město v České republice, které skýtá velké množství nabídek a možností souvisejících s prezentací žákovských výtvarných děl. Plzeň proto, že zde pět let studuji pedagogickou fakultu a profesně mě zajímá aktuální situace týkající se vystavování výtvarných děl žáků základních a uměleckých škol mimo jejich budovu. Město Strakonice, odkud pocházím, ve kterém jsem absolvovala svoji povinnou školní docházku a prováděla zde výzkumnou sondu pro mou empirickou část diplomové práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. SOUČASNÁ VÝTVARNÁ TVORBA NA 1. STUPNI ZŠ

1.1 CÍLOVÉ ZAMĚŘENÍ VÝTVARNÉ VÝCHOVY

Mezi hlavní cíle vyučovacího předmětu Výtvarné výchovy patří především:

- rozvoj a kultivace citových a smyslových schopností vnímání a soustředěného pozorování,
- obnova a rozvoj smyslově-rozumového poznání skutečnosti,
- obnova a podpora představivosti, imaginace a fantazie,
- rozvoj dětské tvořivosti,
- podpora a obohacení senzitivních i rozumově reflektovaných postojů k sobě samému, k druhým lidem a okolnímu světu,
- rozvoj kladného vztahu ke kulturním hodnotám přítomnosti i minulosti, hlavně k jejich výtvarně estetickým aspektům,
- rozvoj porozumění, tolerance i kritičnosti k vlastnímu vyjádření, ale i k projevům dalších lidí, zvláště k projevům výtvarné kultury a umění,
- zdokonalení výtvarných schopností a dovedností jako nástroje výtvarného vyjadřování.¹

1.2 POJETÍ VÝTVARNÉ VÝCHOVY

Vzdělávání na prvních stupních základních škol umožňuje svým pojetím snadnější přechod žáků z předškolního vzdělávání a rodinné péče do povinného, pravidelného a systematického vzdělávání. Důležitými aspekty, na které je apelováno, jsou poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Vzdělávání motivuje žáky k dalšímu učení, k učební aktivitě a k poznání. Vede je k možnostem hledání, objevování, tvoření a nalézání vhodných nových cest řešení problémů, a to díky činnostnímu a praktickému charakteru a využívání

¹ HAZUKOVÁ, Helena a Pavel ŠAMŠULA. *Didaktika výtvarné výchovy I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7290-237-7.

různorodých metod a forem výuky. Vyučování se soustředí na poskytnutí kreativního a přátelského prostředí, ve kterém by každý žák měl pocítit úspěch. Prostor, které nevyvolává obavy z chyb, naopak chyby využívá ve své práci a cíleně směřuje žáka v plně rozvinutou osobnost. Ve vyučovacím procesu by měl být uplatněn individuální přístup tak, aby byly zohledněny potřeby, zvláštnosti a vlastní předpoklady pro vzdělávání každého z žáků.²

Pojetí výtvarné výchovy je souhrn určitých představ pedagogů o tom, jak důležité místo zastává výtvarná výchova v systému výchovy a vzdělávání a jaké schopnosti, dovednosti a vědomosti jsou považovány za nutné v tomto předmětu získat. Nároky jsou dány osobností pedagoga a jeho předchozími zkušenostmi, proto mohou být pojetí z pohledu jednotlivých učitelů odlišná.

V předmětu výtvarné výchovy jsou definovány různé koncepce. Jejich teorie se odlišně prezentují jak v odborné literatuře, tak i v pedagogické praxi výtvarníků. Rozdílnost je dána osobními názory autorů těchto pojetí, které jsou podmíněny jejich vzdělaností, celkovým kulturním rozhledem, uměleckým zaměřením a rozměrem pedagogických zkušeností. Přes různé náhledy jsou však představy jednotné v hlavní linii – posilují a podporují ojedinělý výtvarný projev, jeho umělecký význam, kvalitu a důležitost.

J. Slavík rozlišuje ve výtvarné výchově čtyři různá pojetí: art-centrické, video-centrické, gnozeo-centrické a animo-centrické.³

Art-centrické pojetí se snaží posílit uměleckou a estetickou formu a oživit vztah mezi profesionální výtvarnou tvorbou a výchovou k umění a přispět k lepšímu pochopení významu umění.

U nás jej prosazují hlavně pedagogové a teoretici zastávající názory Igora Zhoře, profesora Radka Horáčka aj. Hlavní myšlenková linie art-centrických didaktických postupů je sestavena z pojmů: zážitek – dialog – interpretace. Pojetí zahrnuje také galerijní výchovnou práci, která je realizována především formou galerijních animací.⁴

Podle Slavíka art-centrické pojetí vymezuje cíle předmětu takto: „*Prvořadým úkolem je probuzení zájmu o umění... prostřednictvím poutavých detailů pak umění nabízí citový zážitek*

²RVP ZV_2017_červen [online]. 2017 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz>

³ SLAVÍK, Jan. *Od výrazu k dialogu ve výchově: artefiletika*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-437-3.

⁴STADLEROVÁ, Hana. *ZOP: zkušenost, odbornost, praxe v psychodidaktické přípravě učitele výtvarné výchovy v primárním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5399-1.

a otevírá prostor pro osvojování informací... cílem je také rozvíjení a procvičování schopnosti „číst“ hodnoty a významy uměleckého sdělení a hledat svůj vlastní názor“⁵

Video-centrické pojetí spatřuje těžiště výtvarné výchovy v jejím vizuálním charakteru. Pozornost je kladena především na proces výtvarného vnímání a přiklání se k elektronickým médiím.⁶

Slavík charakterizuje video-centrické pojetí myšlenkou, že „...výtvarná výchova by měla člověka především učit vizuálně myslet a podněcovat k vlastnímu nalézání systémů, ...protože vizuální komunikace spočívá ve zprostředkování těchto vizuálních symbolů.“⁷

„Vizuální gramotnost je obecná schopnost dívat se kulturníma očima, zohledňovat a uvědomovat si kulturní prizmata, jejichž prostřednictvím vnímáme svět a která jsou od prvopočátku civilizace formována uměleckými projevy.“⁸

Art-centrické i video-centrické pojetí je zaměřené na formu výtvarného projevu a mohly bychom je označit výrokem Igora Zhoře – „škola vidění“. Obě koncepce se soustředí hlavně na moderní umění.⁹

Gnozo-centrické pojetí klade důraz na každodenní zkušenost dítěte. Cílem tohoto směru je směřování dítěte k systematickému přibližování se životu.¹⁰

Výtvarná výchova a umění jsou nástrojem pro zkoumání, objevování a poznávání světa. Jednou z předních osobností tohoto pojetí je Věra Roeselová, podle které „výtvarné myšlení vychází z pokusů, jejich srovnávání a rozlišování, z úvah, které tyto pokusy dále rozvíjejí, z myšlenek směřujících k pochopení významů a obsahů. V tomto pojetí prostupuje výtvarné myšlení téměř všemi výchovně vzdělávacími prioritami.“¹¹

Animo-centrické pojetí nachází svá východiska v procesech poznávání. Vychází především z poznávání samotného dítěte, které samo tvoří a vnímá výtvarné dílo. V tomto směru bychom mohly výtvarnou tvorbu chápat jako nástroj, díky němuž poznáváme svůj osobní psychologický prostor a propojujeme ho se všeobecným smyslem lidského bytí.¹²

⁵SLAVÍK, Jan. *Od výrazu k dialogu ve výchově: artefiletika*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-437-3.

⁶ tamtéž

⁷SLAVÍK, Jan. *Od výrazu k dialogu ve výchově: artefiletika*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-437-3.

⁸ tamtéž

⁹ STADLEROVÁ, Hana. *ZOP: zkušenost, odbornost, praxe v psychodidaktické přípravě učitele výtvarné výchovy v primárním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5399-1.

¹⁰ SLAVÍK, Jan. *Od výrazu k dialogu ve výchově: artefiletika*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-437-3.

¹¹ ROESELOVÁ, V. *Návrh učebních osnov předmětu Výtvarná výchova v 1. až 5. ročníku obecné školy*. In *Návrh učebních osnov obecné školy*. Praha: Portál 1993. ISBN 80-85282-51-8

¹² STADLEROVÁ, Hana. *ZOP: zkušenost, odbornost, praxe v psychodidaktické přípravě učitele výtvarné výchovy v primárním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5399-1.

Přestože představená pojetí kladou důraz na různé složky zážitkové výchovy (konstruktivní, významovou, expresivní atd.), je pro ně typické, že podporují zážitek ve výtvarné tvorbě. Opírají se o žákovu jedinečnost a napomáhají k jeho seberealizaci. Zároveň poskytují místo pro osobní a profesní rozvoj osobnosti pedagoga.

Zmíněné proudy mají vliv na pedagogickou praxi výtvarné výchovy realizovanou na různých typech škol. Potvrzují velice podnětný a mnohačetný prostor výtvarné výchovy. Slouží k osobnímu rozvoji a profesní připravenosti budoucích pedagogů. Poskytují velké množství možností, které učitelé mohou využívat, kombinovat, rozvíjet.

1.3 VÝTVARNÁ VÝCHOVA Z PŮHLEDU RVP ZV

Rámcový vzdělávací program primárního vzdělávání v českém školství definuje povinnou úroveň dosaženého vzdělání. V dokumentu se aktualizují a doplňují Standarty pro základní vzdělávání, které stanovují povinné minimum znalostí a dovedností, se kterými musí být každý žák na konci vzdělávacích stupňů školní docházky seznámen.

Obsah Rámcového vzdělávacího programu je členěný do několika částí, které jsou následně rozpracovány do konkrétních oblastí. Předmět výtvarná výchova je zpracován ve vzdělávací oblasti Umění a kultura a je závazným dokumentem pro všechny pedagogy tohoto oboru.

1.3.1 VZDĚLÁVACÍ OBLAST UMĚNÍ A KULTURA

Vzdělávací oblast Umění a kultura provází žáky po celou dobu povinné školní docházky. V rámcovém vzdělávacím programu má nenahraditelné místo. Snaží se rozvíjet osobnost žáka i jiným směrem než racionálním pozorováním a poznáváním okolního světa. Dává žákovi prostor uplatnit své tvořivé schopnosti a dovednosti a dopřává mu umělecké prožitky vnímáním jeho vlastní tvorby.

Okruh tohoto vzdělání přibližuje společenskou oblast Umění a kultura, kde lze pojem kultura vnímat jako *„procesy i výsledky duchovní činnosti umožňující chápat kontinuitu proměn historické zkušenosti, v níž dochází k socializaci jedince a jeho projekci do společenské existence, i jako neoddělitelnou součást každodenního života (kultura chování, oblékání, cestování, práce)“*¹³ a pojem umění lze chápat jako *„proces specifického poznání*

¹³RVP ZV_2017_červen [online]. 2017 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz>

*a dorozumívání, v němž vznikají informace o vnějším a vnitřním světě a jeho vzájemné provázanosti, které nelze formulovat a sdělovat jinými než uměleckými prostředky.*¹⁴

Díky začlenění této oblasti do vzdělávání vystupuje myšlenka osvojit si a pochopit svět prostřednictvím uměleckého prožitku. Žáci jsou při výuce seznámeni se základními poznatky kulturního rázu, zahrnující především informace z hudebního a výtvarného oboru. Tím dochází k rozvoji specifického cítění, tvořivosti a vnímavosti žáka k danému dílu. Nabyté dovednosti ze vzdělávacích oborů uměleckých směrů mohou nasměrovat vnímavé žáky k celoživotnímu zájmu o různé umělecké obory.

Vzdělávací oblast Umění a kultura se realizuje ve vzdělávacích předmětech – Hudební výchova a výtvarná výchova. V některých případech může být tato oblast rozšířena i o doplňující vzdělávací obor Dramatická výchova, který může být dále zpracován ve školním vzdělávacím programu jako samostatný vyučovaný předmět, projekt či kurz.

1.3.2 VZDĚLÁVACÍ OBOR VÝTVARNÁ VÝCHOVA A JEHO VZDĚLÁVACÍ OBSAH

Vzdělávací obor výtvarná výchova je v etapě základního vzdělávání postaven především na tvůrčích činnostech – tvořit, vnímat, interpretovat. Díky těmto činnostem dochází u žáka k rozvoji a uplatnění vlastního cítění, myšlení, vnímání, představivosti a fantazie. K jejich realizování dochází za pomoci nejen ověřených a tradičních vizuálních obrazných prostředků, ale i těch nově vzniklých. Žák je veden k odvaze a chuti uplatnit své osobní a jedinečné prožitky a tím se zapojit do procesu výtvarné tvorby právě díky tvůrčí činnosti.

Cílem této vzdělávací oblasti je zprostředkovat žákům základní informace k pochopení umění a kultury. Využít umění jako jeden ze způsobů poznávání a komunikace. Žáci by si měli uvědomovat sami sebe jako svobodného jedince. Měly by mít tvořivý přístup a umět vyjádřit osobní prožitky a postoje k jevům a vztahům v mnohotvárném světě.¹⁵

Vzdělávací obsah oboru výtvarná výchova má komplexní charakter. Výtvarná výchova zprostředkovává žákům nové informace o světě, rozvíjí jejich tvořivost a estetické cítění, představuje umělecká díla v historických souvislostech a utváří pozitivní postoj ke kulturním hodnotám. Žáci se učí výtvarně vyjadřovat na stanovená témata pomocí osvojených pracovních návyků, výtvarných technik a postupů. Konkrétní činnosti mohou být realizovány

¹⁴tamtéž

¹⁵RVP ZV_2017_červen [online]. 2017 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz>

jak plošně, tak prostorově. Rámcový vzdělávací program klade důraz na využití mezipředmětových vztahů a vazeb k přírodě a lidské společnosti.

Vzdělávací obsah výtvarné výchovy zahrnuje učivo, které pomocí obsažených témat a činností slouží jako prostředek k dosažení očekávaných výstupů.

Na prvních stupních základních škol je vzdělávací obsah rozdělen podle ročníků na dvě vzdělávací etapy. První období zahrnuje první až třetí ročník, druhé období je určeno pro čtvrtou a pátou třídu. Každá etapa zahrnuje očekávané výstupy, které jsou formulovány činnostmi, dovednostmi, zkušenostmi a vědomostmi, kterých by žák měl na konci období dosáhnout a být schopen je aplikovat do běžného života.

Očekávané výstupy vzdělávacího oboru výtvarná výchova:

1. V prvním vzdělávacím období žák:

- *„rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ,*
- *v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace,*
- *vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky,*
- *interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svou dosavadní zkušeností,*
- *na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil.¹⁶*

2. V druhém vzdělávacím období žák:

- *při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné),*

¹⁶RVP ZV_2017_červen [online]. 2017 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz>

-
- *užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření se ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a skulpturální postup; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model,*
 - *při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy,*
 - *nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě,*
 - *osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění),*
 - *porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace,*
 - *nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil“.¹⁷*

¹⁷RVP ZV_2017_červen [online]. 2017 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz>

2. PREZENTACE ŽÁKOVSKÉ TVORBY

2.1 ŽÁKOVSKÁ VÝTVARNÁ TVORBA

Žákovskou výtvarnou tvorbu můžeme chápat jako proces, při kterém vznikají výtvarné práce. Samotný proces výtvarné tvorby je pro žáky na prvním stupni velmi důležitý. Pomáhá v rozvoji jemné motoriky, podporuje kreativní tvoření, dětskou fantazii a vnímání výtvarného citění a myšlení. Vede k trpělivosti, soustředění a objevování dalších prostředků a technik v oblasti výtvarného projevu.

Žákovskou výtvarnou tvorbou jsou ale také označovány veškeré výtvarné práce, které vznikají pod rukama žáků všech školních i mimoškolních institucí.

Školní výtvarné práce vznikají na půdě základních škol (v hodinách výtvarné výchovy, pracovního vyučování, během pobytu ve školní družině či zájmových kroužcích) a při vzdělávání žáků v mimoškolních volnočasových vzdělávacích institucích (výtvarný obor při ZUŠ, zájmové kroužky při DDM atp.). V tomto specifickém prostředí jde především o výchovně vzdělávací proces, samotná tvorba uměleckých děl je až na druhém místě.

Školní výtvarné práce vznikají během hodin výtvarné výchovy pod vedením kvalifikovaného pedagoga. Podle Hany Milerové je „*samotná vyučovací jednotka výtvarné výchovy pedagogickým dílem, záměrně utvářeným, které by bez učitele výtvarné výchovy nevzniklo.*“¹⁸

Vyučování výtvarné výchovy má předem daný plán, který se odvíjí od rámcového vzdělávacího programu, podle možností školní instituce a pověřeného pedagoga se konkretizuje ve školním vzdělávacím programu, tematickém plánu a samotné přípravě učitele na danou vyučovací jednotku. Vyučující pracuje s konkrétním vzdělávacím obsahem, který transformuje do výuky, podkládá ho fakty z oblasti výtvarné kultury, dějin umění a současného umění. Učitel výtvarné výchovy rozhoduje o námětu vyučovací jednotky, zadává téma, určuje nebo doporučuje výtvarnou techniku, vede a usměrňuje žákovu tvorbu a v neposlední řadě žáky pozitivně motivuje. Přináší do výuky podněty a inspiraci z kultury výtvarného umění. Dokáže didakticky transformovat obsah učiva tak, aby vtáhl do procesu výtvarného vyjadřování co největší počet žáků.

„Umělecké tvarosloví se žák teprve učí poznávat v průběhu vzdělávání. Měl by se mu ovšem učit v kontextu s vývojem vlastního výtvarného projevu a osvojování výtvarných výrazových

¹⁸ MILEROVÁ, H. Role učitele výtvarné výchovy zaměřená na prezentaci školní výtvarné tvorby [Diplomová práce], Praha, 2013, Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy, 95 s. str. 30

prostředků, nikoli vnějškovým, o zážitek neopřenesým a na prožitku nezaloženým „zkráceným přenosem“ uměleckých vyjadřovacích prostředků, forem a znakových systémů do vlastní výtvarné činnosti.“¹⁹

Hlavním cílem učitele výtvarné výchovy na základních školách není vychovat z žáků umělce, ale pozitivně pracovat a tvořit s dětmi odlišné úrovně výtvarného nadání. Posilovat jejich sebevědomí, rozvíjet fantazii a představivost, poskytnout jim možnost individuálního projevu a učit je respektovat odlišnosti ve výtvarné tvorbě. Probudit v nich hlubší vztah k výtvarnému umění a prostřednictvím skutečných uměleckých děl realizovaných na výstavách či v ilustracích knih je naučit vnímat krásu okolního světa.

„Umělecké dílo je prostředkem komunikace, tj. dorozumívání mezi lidmi.“²⁰ Žákovská výtvarná práce je též prostředkem mezilidské komunikace. Jejím prostřednictvím žák sděluje svůj postoj, názor, myšlenky a celkové vnímání světa. Obsah práce může ukazovat základní rysy žákovy osobnosti a jeho přístup k zadanému výtvarnému tématu.

„Dětský výraz sice rovněž obráží smyslové chápání světa a vědění o něm, svědčí o citových vztazích k zobrazovanému jevu, ale spontánní soulad, který tu panuje, nikdy nevyváží lidskou cenu tvůrčího napětí, jímž sjednotil své dílo umělec.“²¹ Obecně „ Výtvarný projev je tak záznamem konkrétního gesta, pohybu, stopy v čase a prostoru, stopy jedince. Proto každý výtvarný projev obsahuje jistou míru „spontánního“, neboť reflektuje situaci, ve které vznikl a byl formován.“²²

2.2 PREZENTACE V RÁMCI ŠKOL

Posledním a neméně důležitým článkem procesu výtvarné tvorby je jeho prezentace, která však bývá na školách často opomíjena. Výtvarné práce žáků rozhodně nejsou tvořeny jen pro klasifikaci a následné založení do desek s výkresy. Bez prezentace je proces nedokončený a mohl by v žácích utlumit motivaci k další tvorbě. Dítě by nepocítilo potřebu zlepšovat svůj výkon, pracovat na svých schopnostech a dovednostech a pokračovat v další tvorbě. Závěrečným vystavením výtvarných prací dítě získá od okolí zpětnou vazbu a samo může porovnávat svůj výsledek s prací ostatních spolužáků.

¹⁹ ŠAMŠULA, P., HAZUKOVÁ, H.; *Didaktika výtvarné výchovy I*, Praha: Univerzita Karlova v Praze Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7290-237-7, s. 14-15

²⁰ KULKA, J.; *Psychologie umění*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2329-7, s. 25

²¹ UŽDIL, J.; *Mezi uměním a výchovou*. Praha: SPN, 1988. ISBN 14-692-88, s. 96

²² Gojná, K., Spontaneita. K problematice výtvarného projevu dospívajících in HORÁČEK, R.; ZÁLEŠÁK, J.; *Aktuální otázky zprostředkování umění. Teorie a praxe galerijní pedagogiky, vizuální kultura a výtvarná výchova*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4371-8, s.159

Navíc vystavením žákovské výtvarné práce dochází nejen k prezentaci schopností a dovedností žáka, ale odráží se v nich i úroveň práce pedagoga výtvarné výchovy. Veřejnosti jsou tak představeny jednotlivá kulturní témata, kreativní nápady, alternativní pojetí ztvárnění motivů, různé výtvarné techniky a způsoby didaktického zpracování výtvarného obsahu.

Podle šíře záběru ukázky žákovské výtvarné tvorby můžeme rozlišit dvě základní oblasti. První zahrnuje prezentace určené pro školní prostředí, to znamená pro úzkou veřejnost pohybující se v budově konkrétní vzdělávací instituce. Hlavním cílem této oblasti je komunikovat s pedagogy, žáky, jejich rodiči a ostatními návštěvníky školy. V tomto případě jsou důležité mezilidské vztahy, které vystupují do popředí. Druhý okruh tvoří prezentace určené pro širokou veřejnost – výstavy, přehlídky a soutěže výtvarných prací na oblastní až celostátní úrovni. Tyto akce se zajímají především o koncepční práci pedagogů a o vývoj oboru.²³

2.3 MIMOŠKOLNÍ PREZENTACE

Školní výtvarné práce mohou být prezentovány i mimo zdi vzdělávacích institucí. Výhodou je představení žákovských prací širší veřejnosti než jen návštěvníkům budovy školy, tedy jen omezenému počtu diváků. Tento druh prezentace spolehlivě obstarají výtvarné přehlídky, výstavy a soutěže či umístění výtvarných děl do veřejného prostoru, kudy projde denně mnoho lidí.

2.3.1 PŘEHLÍDKY VÝTVARNÝCH ŽÁKOVSKÝCH PRACÍ

Tento typ prezentace nemá soutěžní charakter. Přehlídky dětského výtvarného projevu slouží především pedagogům k jejich orientaci v současné úrovni oboru. Největší přínos mají přehlídky menšího rozsahu, na kterých lze porovnat úroveň a kvalitu jednotlivých srovnatelných vzdělávacích institucí. V rámci těchto akcí jsou vystaveny ty nejlepší práce z dané místní úrovně (národní, krajské, atp.), které jsou prezentovány veřejnosti. Porota se na přehlídkách soustředí na kolekce, které vycházejí ze současných pracovních metod nebo nastiňují nové koncepční postoje. Zasílání výtvarných prací a účast pedagoga výtvarné výchovy na přehlídkách je zcela dobrovolná činnost. Záleží na osobní aktivitě učitele, na jeho inspiraci a ochotě sledovat vývoj úrovně žákovské tvorby. Účastí na přehlídkách získá přehled o posledních trendech školních výtvarných prací a načerpá podněty a nápady

²³ROESELVÁ, V. *Didaktika výtvarné výchovy V., nejen pro základní umělecké školy*. Přepřac. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2003. ISBN 80-7290-129-x.

použitelné při jeho dalším vedení dětského kolektivu. Úspěch v těchto školních přehlídkách motivuje žáky k zájmu o obor a ke snaze o zdokonalení svých dovedností.

ALŠOVA ZEMĚ

Alšova země byla původně jednou z nejstarších výtvarných soutěží v České republice. Nyní je již druhým rokem projektem nesoutěžním, a to v oboru výtvarném, literárním, dramatickém a hudebním. Zúčastňují se ho nejen žáci základních a středních škol, ale také školy umělecké či jiné vzdělávací instituce. Změna v orientaci ze soutěže na přehlídku nastala po výměně pořadatele. Záštitu nad přehlídkou žákovské tvorby převzala od Katedry výtvarné výchovy Univerzity Karlovy nově Alšova jihočeská galerie.²⁴

Jmenovaný projekt v letošním roce zahajuje červnová vernisáž konaná v Mezinárodním muzeu keramiky v Bechyni. V těchto prostorách výstava potrvá až do začátku října. Téma letošního ročníku je Cestou necestou.

„Motto letošního ročníku je Cestou necestou. Zkusme se nejprve zamyslet nad pouhým pojmem Cesta. Jaké typy cest znáte? Jsou cesty dopravní, životní, cesty krajinou, křížové cesty a stezky... Určitě vymyslíme řadu dalších. Skutečně můžeme cestovat například kolem světa, na nějakém dopravním prostředku, s nějakými cestovatelskými potřebami a s nějakým záměrem. Ale je možné cestovat i pomyslně třeba fantazií, snem či časem.

Co všechno může cestování provázet? Co a koho můžeme potkat na cestách? Cestuje však nejen cestovatel či turista, ale také potulný malíř, kejklíř, pěvec anebo celé kočovné divadlo. Správnou cestu hledá jak orientační běžec, tak vodící pes. A všichni směřují k cíli. Jaký je to cíl? Může být cesta někdy sama o sobě cílem?“²⁵

Ze samotného úvodu k výzvě zapojit se do přehlídky je vidět, že jde především o vlastní pojetí a pochopení zadaného tématu. Důležité je, aby pedagog žáky dokázal správnou motivací vést k aktivní a tvořivé práci, ve které mohou dát svobodně průchod svým nápadům, myšlenkám a fantazii.

2.3.2 SOUTĚŽE VÝTVARNÝCH ŽÁKOVSKÝCH PRACÍ

V názorech na zapojení školních výtvarných prací do různých soutěží se často odpovědní pedagogové rozcházejí. Soutěže jsou vždy silným motivem a hnacím motorem k většímu úsilí

²⁴Alšova jihočeská galerie [online]. [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: www.ajg.cz

²⁵tamtéž

při práci, jsou cestou ke zviditelnění osoby výherce i prostředkem k získání různých ocenění. Vyvolávají touhu vyhrát a tím podle odpůrců soutěží vnášejí soupeření tam, kam se podle jejich názoru vůbec nehodí. Dětské výtvarné projevy nemůžeme objektivně porovnat a navíc o udělení ceny či medaile rozhoduje každá porota jinak. Záleží na výtvarném vkusu a subjektivním posouzení jednotlivých členů poroty nebo na vlivu silné osobnosti v ní. Můžeme tedy říci, že udělování prvního, druhého či třetího místa ve výtvarných soutěžích za dětskou tvorbu je eticky neomluvitelné.²⁶

Výtvarné soutěže jsou spojeny s řadou problematických otázek. Vyhlášením tématu soutěže dojde k narušení programu školních hodin. Přerušuje plynulost projektové výuky a vyvolává změnu v ročním tematickém plánu. Pokud se učitel rozhodne zaslat práce svých žáků do výtvarné soutěže, mělo by se jednat o díla, která vznikla během běžné výuky a nebyla zhotovena „na objednávku“ právě kvůli soutěži samotné. I v oblasti soutěžení platí přísloví: „čím méně, tím více“. Přílišná aktivita učitele v obesílání výtvarných soutěží velkým množstvím prací jeho žáků a touha získat co největší počet ocenění je nemístná. Učitel by měl podle vlastního vkusu vybrat své „favority“ a obesílat jen pár akcí, které jsou přínosem pro něj i jeho žáky. Vybranými výtvarnými díly vypovídá i o své osobě. Pokud předloží porotě desítky podobných děl a doufá, že porotce některé z nich zaujmou, dokazuje, že nemá svůj vlastní názor.²⁷

Přes všechna negativa soutěží je třeba kladně hodnotit i jejich nezpochybnitelný přínos v práci pedagogů. Spočívá zejména ve vzájemném obohacujícím setkávání učitelů stejného oboru. Seznámení se s jiným pojetím a názorová pestrost nutí každého lektora k zamyšlení, k oponování, k nalézání argumentů a k přijímání nových podnětů.²⁸

MEZINÁRODNÍ VÝTVARNÁ SOUTĚŽ LIDICE

Tato výtvarná soutěž patří pravděpodobně k nejznámějším výtvarným soutěžím pro děti. Byla založena v roce 1967 k uctění památky všech dětských obětí, které zahynuly ve válečných konfliktech. Původním impulsem byla připomínka dětí zavražděných nacisty při vyhlazení obce Lidice.

Původně se jednalo o národní výstavu, ale v roce 1973 se stala výstavou mezinárodní. Během doby svého působení se stala velmi dobře známou nejen mezi dětmi a učiteli u nás, ale

²⁶ROESELVÁ, Věra. *Didaktika výtvarné výchovy V., nejen pro základní umělecké školy*. Přepřac. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2003. ISBN 80-7290-129-x.

²⁷ROESELVÁ, Věra. *Didaktika výtvarné výchovy V., nejen pro základní umělecké školy*. Přepřac. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2003. ISBN 80-7290-129-x.

²⁸tamtéž

doslova v celém světě. V posledních letech je do soutěže přihlášeno pravidelně více než 25 000 velmi kvalitních výtvarných děl od dětí nejen z České a Slovenské republiky, ale i z dalších zemí světa, včetně tak vzdálených jako jsou Čína, Filipíny, Japonsko, Keňa, Indie, Malajsie, Srí Lanka nebo Zimbabwe.

Každoročně je vyhlášeno jedno téma, na které žáci tvoří svá výtvarná díla. V minulých letech to byla témata jako Rok české hudby, Šťěstí, Planeta Země, Sport a další. Tématem pro tento rok je Voda (nad zlato). Soutěžící mohou k tvorbě výtvarného díla použít jakoukoli výtvarnou techniku. Hlavní expozici aktuálního ročníku je možné navštívit každoročně od června do listopadu v areálu Lidické galerie.²⁹

2.3.3 SPECIALIZOVANÉ VÝSTAVNÍ INSTITUCE

Pojem specializovaná výstavní instituce může být chápán jako zavedená organizace, která se věnuje shromažďování a vystavování uměleckých děl (galerie, muzea atp.) zaměřující se na jednu určitou oblast. V mém případě se jedná o oblast dětské výtvarné tvorby.

Cílem mé diplomové práce není vytvořit podrobný seznam mapující veškeré instituce této specializace, ale uvést příklad některých z těch, které podporují vystavování výtvarné tvorby žáků z různých stupňů vzdělávacích institucí, ať už formou krátkodobé výstavy, projektu či stálé expozice.

MUZEUM DĚTSKÉ KRESBY V PRAZE

Činnost muzea byla zahájena v roce 2001 ředitelkou Darinou Martinovskou. K založení instituce ji přivedla myšlenka dokumentovat stav současné dětské výtvarné tvorby a dále ji prezentovat široké veřejnosti. Po sedmi letech od slavnostního otevření musel být bohužel provoz umělecké instituce z finančních důvodů přerušen.

Muzeum dětské kresby sídlilo v prostorech prvního patra historického domu U Zelené žáby na Starém městě v Praze. Jednalo se o jediné muzeum v České republice zabývající se dětskou tvorbou a její prezentací široké veřejnosti s celoroční otevírací dobou. K vidění byly jednotlivé expozice různých námětů (vývoj dětské kresby v historii, nejstarší nalezené dětské kresby, vlivy prostředí na náměty dětské kresby, vývoj kresby dítěte podle jeho věku apod.) Nejednalo se však o stálou expozici. Muzeum se snažilo obměňovat vystavené práce přibližně patnáctkrát za rok. Zdokumentovaná a již prezentovaná výtvarná díla se shromažďovala v archivu, kde se jich po dobu otevření muzea nashromáždilo více než pět tisíc.

²⁹Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice [online]. [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <http://www.mdvv-lidice.cz/>

Výhodou takovéto instituce, zaměřující se pouze na dětské výtvarné práce, je určitá tematická jistota, díky níž si po celou dobu své existence získává své pravidelné návštěvníky. Každá kulturní činnost s sebou však nese nemalé finanční nároky a vyžaduje mnoho snahy, času a zkušeností při získávání prostředků k financování svého provozu, zejména prostřednictvím darů, příspěvků a dotací.

GALERIE PALETKA V PLZNI

Jedná se o první českou galerii dětského výtvarného projevu v Plzni, která se již od roku 1978 systematicky věnuje výtvarné tvorbě dětí a mládeže. Je považována za ojedinělou nejen v Plzni, České republice, ale dokonce i v mezinárodním měřítku. Galerie sídlí ve výstavních prostorách v Husově ulici, naproti Divadlu Josefa Kajetána Tyla.

Cílem galerie je podporovat, prezentovat a rozvíjet oblast estetické výchovy dětí a mládeže a obohacovat plzeňskou kulturu. Až do příštího roku je součástí Programu rozvoje kultury ve městě Plzni a zapadá i do dlouholetého plánu pro rozvoj vzdělávacího systému Plzeňského kraje.

Galerii provozuje Galerijní grémium při Základní umělecké škole Plzeň, Jagellonská, za finanční a grantové podpory ze strany města Plzně a Plzeňského kraje. Po dobu své existence ve výstavních prostorách bylo realizováno přibližně 400 výstav.³⁰

KAPITULNÍ SÍŇ VE STRAKONICÍCH

Kapitulní síň a přilehlý ambit, čili křížová chodba, je nejstarší část strakonického hradu. Jedná se o budovu, která dříve sloužila Johanitům jako modlitebna, později i jako nemocnice. V dnešní době tato budova náleží Muzeu Středního Pootaví ve Strakonících, které tyto prostory s nádhernou freskovou výzdobou využívá k nejrůznějším kulturním akcím (koncerty, výstavy, besedy, přednášky atp.).³¹

Městské muzeum podporuje několik školních vzdělávacích institucí ve Strakonících a přilehlém okolí. V případě potřeby vedení muzea poskytne tyto prostory Kapitulní síně a ambitu k prezentaci činnosti žáků základních škol v oblasti estetické výchovy oborů hudebních, výtvarných či dramatických.

³⁰ Galerie [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.vytvarkaplzen.cz>

³¹ *Strakonice: 640. výročí = 640 anniversary = 640 Jubiläum : 1367-2007*. Strakonice: Město Strakonice, 2007. ISBN 978-80-239-9816-0.

Do každoročně konajících se expozic souvisejících s prezentací žákovské výtvarné tvorby bychom mohli zařadit například výstavu vánočních stromků, okrášlených ozdobami zhotovenými žáky strakonických základních a mateřských škol. Každou školní i mimoškolní vzdělávací instituci tak reprezentuje jeden stromek, který svým vánočním oděním představuje uměleckou zdatnost a originalnost dětí, které se na jeho výzdobě podílely.

Další výstava žákovských výtvarných prací, probíhající každoročně v prostorech nejstaršího křídla strakonického hradu, je pod záštitou ZUŠ Strakonice. Vedení výtvarného oboru instaluje do historických prostor povedená díla svých žáků, kteří navštěvují tento obor.

Výhodou konání výstav v Kapitulní síni či v jiných podobných historických budovách, může být samotný jedinečný prostor. Návštěvníkovi výstavy se naskytne pohled nejen na vystavené umělecké práce, ale také na historické architektonické prvky, které mnohdy mohou být samy považovány za umělecké objekty doplňující celek vystavované kompozice.

2.3.4 VEŘEJNÝ PROSTOR

Přesná definice veřejného prostoru v platné legislativě neexistuje. Definován je pouze pojem veřejné prostranství, což s veřejným prostorem bezpochyby úzce souvisí. Veřejným prostorem tak můžeme označit *„veškerá náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejnou zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.“*³²

Uvedenými místy, zákonem definovanými jako veřejné prostranství, projde denně v závislosti na velikosti města velké množství osob. Tento prostor lidé využívají k různým aktivitám – například k setkávání se s přáteli, k relaxaci či k přemísťování se z jednoho místa na druhé. Pokud je výtvarné dílo umístěno do veřejného prostoru, spatří ho pravděpodobně nemalé množství obyvatel. Někteří z nich zhlédnutí uměleckého objektu ani nezamýšlí, ale přesto „nová věc“ v místě, kterým procházejí již poněkolkáté, upoutá jejich pozornost.

Minimum aktivit je možné uskutečnit bez administrace. K většině z uspořádaných událostí ve veřejném prostoru je zapotřebí získat povolení příslušných úřadů odvíjejících se od místa pořádání akce. Pokud je na vybraném veřejném prostranství plánována realizace jakékoliv instalace, je potřeba podat žádost obsahující všechny povinné náležitosti. V případě, že instalovaný objekt není reklamou, vystavení je zdarma.³³

³² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In: Sbíрка zákonů. 15. 5. 2000.

³³ Manuál pro místní organizátory [online]. [cit. 2018-06-23]. Dostupné z: <http://zazitmestojinak.cz/>

Dobrým příkladem využití veřejného a otevřeného prostoru k prezentaci umění je projekt ArtWall Strakonice. Klíčový záměr samotného projektu je představit veřejnosti místní tvorbu a jejím prostřednictvím umožnit novou kooperaci mezi lidmi z různých uměleckých oborů. Cílem projektu je zdarma poskytnout případným zájemcům možnost prezentovat své umělecké dovednosti a tím se dostat do povědomí široké veřejnosti. Zároveň je inspirací potencionálním umělcům a autorům k vlastní tvorbě a její následné prezentace na tomto místě. Tyto výstavní prostory je možné využít i k prezentaci žákovské výtvarné tvorby místních škol. Zde umístěné práce jsou pravidelně obměňovány v časovém rozmezí jednoho až tří měsíců, podle zájmu vystavujících.³⁴

Obrázek 1: ArtWall Strakonice

Příkladem události konané ve veřejném prostoru může být celostátní akce ZUŠ OPEN. Jedná se o akci základních uměleckých škol konající se pravidelně již třetím rokem. ZUŠ OPEN znamená dobrovolné zapojení základních uměleckých škol do bohatého programu sestaveného konkrétní školou. Různá vystoupení, kterých se účastní všechny žánrové obory, se konají po celé republice v předem stanoveném termínu. Jsou určena pro širokou veřejnost na mnoha místech po celé České republice. Školy tímto způsobem prezentují talent, umění, schopnosti a nabyté dovednosti svých žáků a skvěle odvedenou pedagogickou činnost svých učitelů.

Této kulturní události se dostává finanční i mediální podpory z veřejných zdrojů i podpory známých osobností. Díky zapojení do této akce může základní umělecká škola získat nové

³⁴ O projektu ArtWall [online]. [cit. 2018-06-23]. Dostupné z: <https://www.artwallstrakonice.cz/>

užitečné kontakty (na veřejnoprávní a soukromé instituce nebo potenciální sponzory), zvýšení zájmu o prezentovanou školu a celospolečenskou prestiž. Bonusem je prezentace zapojené instituce na stránkách projektu a zviditelnění práce a úspěšnosti školy na celonárodní úrovni.³⁵

³⁵ZUŠ *OPEN* [online]. [cit. 2018-06-09]. Dostupné z: <http://www.zusopen.cz/>

3. SOUČASNÉ KURÁTORSKÉ PŘÍSTUPY

3.1 KURÁTOŘI A JEJICH PRÁCE

V další kapitole bych se ráda zmínila o profesi kurátora a soustředila se na náplň jeho práce. Uvedené téma úzce souvisí se současnými kurátorskými přístupy při prezentaci výtvarných prací, které jsou náplní mé diplomové práce. Kurátor vyhledává umělecká díla spojená určitou ideou. Následně díla vystaví tak, aby tato myšlenka tvořila hlavní linii výstavy. Rozhoduje o prostoru, kde se výstava koná, má na starosti rozmístění jednotlivých obrazů a celkově ovlivňuje podobu výstavy.

Kurátora bychom mohli přirovnat hned k několika dalším profesím. Například k dýdžejí, který vybírá skladby a vytváří takovou atmosféru, aby na taneční parket přilákal co největší počet návštěvníků klubu. Ke kuchaři, který kombinací různých ingrediencí vytváří gurmánské pokrmy nevěšdních chutí k uspokojení hostů. Nebo k profesi mykologa, který chodí po lese a sbírá různé druhy hub, které dále určuje a prezentuje je veřejnosti formou přednášek, výstav či poutavých výkladů.³⁶

Podle Pachmanové je „...kurátor vyškolený pracovník muzea, který spolupracuje nejen s nejrůznějšími institucemi, ale také s umělci a jinými kurátory. Jeho úkolem je dovést výstavu ke zdárnému cíli, kterým je úspěšná prezentace či interpretace uměleckých děl. Funkcí kurátora je sbírkotvorná činnost a zprostředkování nákupu uměleckých artefaktů galeriím a soukromým sběratelům.“³⁷

Odpověď na otázku, kdo je to kurátor, není v současném uměleckém světě vůbec jednoduchá. Přesto, že je profese kurátora v České republice stejně stará, jako v ostatních Evropských zemích, úroveň porozumění pojmu kurátor/kurátorka není po celé Evropě na stejné úrovni. U nás byla tato profese poznamenána dobou socialismu a hlavně dodnes trvající absencí diskuse nad obsahem, metodami a posláním této práce. Kvůli tomu se v naší společnosti můžeme setkat s neznalostí, nepochopením, či tázavými pohledy při položení takové otázky.³⁸

Pojem kurátor se v naší společnosti vyskytuje zhruba posledních padesát let. Přitom obsah jeho práce je ve svých základech mnohem starší. V minulosti tuto profesi zastávali lidé,

³⁶ CO14: Sborník 2003-2005, Akademie výtvarných umění v Praze, Vědecko-výzkumné pracoviště, Praha, 2010, 434 s. ISBN 978-80-87108-15-4, str. 351

³⁷KORECKÝ, David. *Médium Kurátor*, Praha: Agite/Fra, 2009 9-88086-603513 Bratislava: 2006 80-89259-08-1

³⁸OBERHELOVÁ, Barbora. *Možnosti aplikace současných kurátorských přístupů na výstavě studentské a dětské tvorby*. Praha, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Mgr. Lucie Jakubcová Hajdušková, Ph.D.

jejichž role spočívala především v klasifikaci a opatrovnictví uměleckých děl a artefaktů šlechtických pánů. Od té doby se však pojetí profese kurátora značně proměnilo. Podle Pachmanové, „je dnešní role kurátora daleko komplexnější. Praxe zakořeněná v pozitivismu 19. století, která byla vlastní modernistickým kurátorským metodám – retrospektivní výstavy, přehlídky uměleckých děl a artefaktů podle použité techniky či materiálu, nebo chronologicky vystavené přehledy vývoje uměleckých směrů, stylů a škol –, se sice nadále těší velké oblibě, ale ty nejzajímavější a nejobjevnější výstavní projekty se s tímto kanonizovaným „výstavnictvím“ dávno rozešly. Jak se revidují tradiční metody dějepisu umění, jak vznikají nové, výsostně interdisciplinární humanitní obory (např. vizuální studia), jak expandují nové technologie a samozřejmě také jak se mění všednodenní realita společnosti, proměňuje se i povaha kurátorské profese.“³⁹

Podle výkladového slovníku je kurátor *profesionál, který vyhledává umělecká díla, která spojuje nějaká konkrétní idea a která jsou potom vystavena, aby koncepce byla zřejmá návštěvníkovi výstavy. Kurátor rovněž ovlivňuje podobu výstavy, rozložení děl ve výstavních sálech a řídí se také architektonickým plánem galerie.*⁴⁰

Velké množství encyklopedií či dalších výkladových slovníků přitom tuto profesi s uměním vůbec nespojují. Zmiňují se o sociální nebo církevní úloze kurátora. Sociální kurátor je popisován jako „specializovaný sociální pracovník, který na základě diagnostické činnosti a ve spolupráci s dalšími institucemi poskytuje sociální služby a dávky. Zároveň poskytuje, doporučuje, případně zprostředkovává sociální, právní a psychologickou pomoc osobám, kterým hrozí bez pomoci společnosti sociální vyloučení a propadnutí se do chudoby, z důvodu jejich tíživé životní situace.“⁴¹ Podle Pachmanové bychom mohli s jistou nadsázkou tuto definici parafrázovat a aplikovat na svět umění. Výstavní kurátor by tak mohl být „specializovaným pracovníkem ve sféře výtvarného umění, který na základě vyhodnocení kvality a ve spolupráci s dalšími institucemi a kurátory poskytuje služby umělcům za účelem prezentace a interpretace jejich děl. Zároveň doporučuje, případně zprostředkovává nákup uměleckých děl galeriím, muzeím či soukromým sběratelům.“⁴²

Pojem kurátor a jeho slovesný tvar „kurátorovat“ vychází z latinského *curare* – starat se o něco/někoho. Kurátorská práce je tedy především spojena s péčí. Je vztahového charakteru,

³⁹ PACHMANOVÁ, M. Kdo je to kurátor/ka?, A2: kulturní čtrnáctideník, Společnost Kulturní týdeník A2, Praha, 2007, číslo 39, ISSN 1803-6635

⁴⁰ Slovník cizích slov. SCS.ABZ.CZ [online]. [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/kurator>

⁴¹ PACHMANOVÁ, M. Kdo je to kurátor/ka?, A2: kulturní čtrnáctideník, Společnost Kulturní týdeník A2, Praha, 2007, číslo 39, ISSN 1803-6635

⁴² PACHMANOVÁ, M. Kdo je to kurátor/ka?, A2: kulturní čtrnáctideník, Společnost Kulturní týdeník A2, Praha, 2007, číslo 39, ISSN 1803-6635

proto nechybí ani etický rozměr. Zjednodušeně můžeme říci, že hlavním úkolem kurátora je ukazovat a objevovat vztahy mezi uměleckými předměty, institucemi a osobnostmi a tvořit jakési pomyslné cesty od umění k divákovi. Podle Helaine Posnerové⁴³, je jednou z hlavních funkcí kurátora být tlumočnickem. Kurátor má autoritu a moc vybrat umělce. Má ale také velkou odpovědnost za vybudování mostu mezi uměleckým dílem a lidmi.

3.2 SOUČASNÉ KURÁTORSKÉ PŘÍSTUPY

Pojem kurátorské přístupy nelze vzhledem k pestrosti kurátorské scény a množstvím tendencí, jež zahrnuje, přesně a absolutně definovat.

Podle vysvětlení galeristy a občasného kurátora Jana Pfeiffera můžeme kurátorské přístupy chápat jako množinu různých přístupů, které jsou vázány a úzce propojeny s osobností samotného kurátora. Velice záleží na zázemí, ze kterého pochází. Dalšími faktory jsou věk, vystudovaný obor, zájmy a záliby, mužský či ženský pohled na vystavované dílo a samotný postoj k úloze kurátorství a mnoho dalších aspektů.⁴⁴

Historička a kurátorka Lenka Stolárová spravující sbírku starého umění v Národní galerii vysvětluje kurátorské přístupy jako soubor jednotlivých přístupů vycházejících z osobnosti samotného kurátora, avšak značně ovlivněných několika faktory formujícími finální podobu expozice. Myšlenka jako taková musí vzejít od samotného profesionála. V takovém případě se cení nápaditost a originalita každého kurátora. Zároveň musí být ale respektováno velké množství okolností ovlivňujících prvotní ideu - například prostor, v němž se expozice uskutečňuje. Publikum, pro které se výstava připravuje. Materiál, se kterým se pracuje. Stanovené téma a cíl prezentace apod.

Ve většině případů vzniká jako první nápad k zrealizování výstavy a až v druhé řadě je určitým způsobem formován a přizpůsobován danému prostředí, ve kterém se vystavuje. Málokdy se děje opačně.⁴⁵

Podstatný význam v práci kurátora má i instituce, ve které on sám působí nebo pro kterou je najat. Zaměření a velikost instituce může dosti ovlivnit náplň kurátorské činnosti jako takové. Existuje několik parametrů, podle kterých lze rozlišit typ výstavních institucí. Jedním z nich je například práce se samotnou sbírkou. Pokud instituce vlastní svou stálou sbírku, již má

⁴³ nezávislá kurátorka a kritička, která žije v New Yorku.

⁴⁴ OBERHELOVÁ, Barbora. *Možnosti aplikace současných kurátorských přístupů na výstavy studentské a dětské tvorby*. Praha, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Mgr. Lucie Jakubcová Hajdušková, Ph.D.

⁴⁵ Rozhovor s Mgr. Lenkou Stolárovou uskutečněným dne 4. května 2018.

na starosti stálý kurátorský tým, jedná se pak o instituci sbírkotvornou. Pokud ale pracuje se zapůjčenými díly, je označována za instituci nesbírkotvornou.⁴⁶

Skvělým příkladem sbírkotvorné instituce jsou nejrůznější přírodovědná, historická nebo technická muzea, ve kterých můžeme najít některé z kurátorských přístupů. Nejobvyklejší spočívá v uspořádání exponátů podle druhů, skupin, směrů, škol, historických epoch apod. Relativně novým přístupem, který zaznamenáváme nejen v muzeích, ale i v galeriích, je snaha o napodobení doby, ve které exponáty vznikly. Vytváří se tak prostor, kde je návštěvníkovi umožněn autentický prožitek.

Protipólem jsou nesbírkotvorné subjekty, jejichž cílem je vystavovat kolekce zapůjčených děl. Kurátorské přístupy se pak liší zejména s ohledem na formu výstavy. Pokud se jedná o výstavu hotovou (putovní), pak jsou většinou kurátorské přístupy přesně dané a neumožňují velkou kreativitu vystavovatele. Zapůjčená díla mohou však být využita i pro vytvoření samostatné originální výstavy. Tato možnost je základem pro různorodost kurátorských přístupů.

Současné kurátorské přístupy jsou tedy velmi rozmanité díky své originalitě vázající se k osobě konkrétního kurátora a specifického výstavního prostoru, kterými jsou dány.

3.3 APLIKACE SOUČASNÝCH KURÁTORSKÝCH PŘÍSTUPŮ V RÁMCI VÝSTAVNÍ ČINNOSTI NA ŠKOLÁCH

Pokud uvažujeme o možnosti aplikace současných kurátorských přístupů v rámci výstavní činnosti do vzdělávacích institucí, je potřeba si uvědomit předpoklady, možnosti a potenciál učitele pro vystavování žákovské výtvarné tvorby.

Charakterizujme si roli učitele pomocí definice, která zní například takto: „*Učitel – Jeden ze základních činitelů vzdělávacího procesu, profesionálně kvalifikovaný pedagogický pracovník, spoluodpovědný za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu (učitelské povolání). Tradičně byl učitel považován za hlavní subjekt vzdělávání, zajišťující ve vyučování předávání poznatků žákům. Současné pojetí učitele, vycházející z rozšířeného profesionálního modelu, zdůrazňuje jeho subjektivě – objektové role v interakci se žáky a*

⁴⁶ OBERHELOVÁ, Barbora. *Možnosti aplikace současných kurátorských přístupů na výstavy studentské a dětské tvorby*. Praha, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Mgr. Lucie Jakubcová Hajdušková, Ph.D.

prostředím. Učitel má spoluvytvářet edukační prostředí, organizovat a koordinovat činnosti žáků, monitorovat proces učení.“⁴⁷

Učitelské povolání se v průběhu času vyvíjí. Nabývá určité podoby, která je odrazem požadavků a nároků dané společnosti. Od současného pedagoga je v mnoha případech očekáváno mnohem více, než je zahrnuto ve skutečné náplni jeho práce. Je tedy hlavně vzdělavatelem, vychovatelem, ale také zprostředkovatelem poznání, pomocníkem a rádcem, hodnotitelem, rozhodčím, organizátorem a manažerem, tvůrcem, projektantem, plánovačem, hercem, režisérem a v neposlední řadě, v případě učitele výtvarné výchovy, i umělcem. Pedagog se tedy dostane během vzdělávacího procesu do nejrozmanitějších pracovních rolí, v souvislosti s druhem a tématem vyučování.

Učitel výtvarné výchovy - ať už na prvním či druhém stupni základního vzdělávání - se při prezentaci výtvarné tvorby svých žáků dostává do role pomyslného kurátora. Dalo by se předpokládat, že učitelem výtvarné výchovy je člověk, který má zájem o výtvarné umění, sleduje nejnovější trendy ze světa kultury a věnuje svou pozornost výtvarné tvorbě nejen během svých vyučovacích hodin. Od takové osobnosti můžeme očekávat, že se v přístupu prezentace výtvarné tvorby svých svěřenců hodlá inspirovat v nápadech a kurátorských přístupech na výstavách uspořádaných aprobovanými kurátory v uměleckých výstavních institucích.

Možnou inspiraci lze najít v mnoha výstavních prostorách – v oficiálních výstavních institucích i na naprosto nečekaných místech. Jen na území krajského města Plzně je nespočet možností, kde je možné prezentovat anebo z pohledu návštěvníka obdivovat vystavená díla v jejich výstavní kompozici. Návštěva konkrétních výstavních míst může být pro kurátory žákovských výtvarných prací inspirací v použití kurátorských přístupů a jejich následného přenesení do školního prostředí.

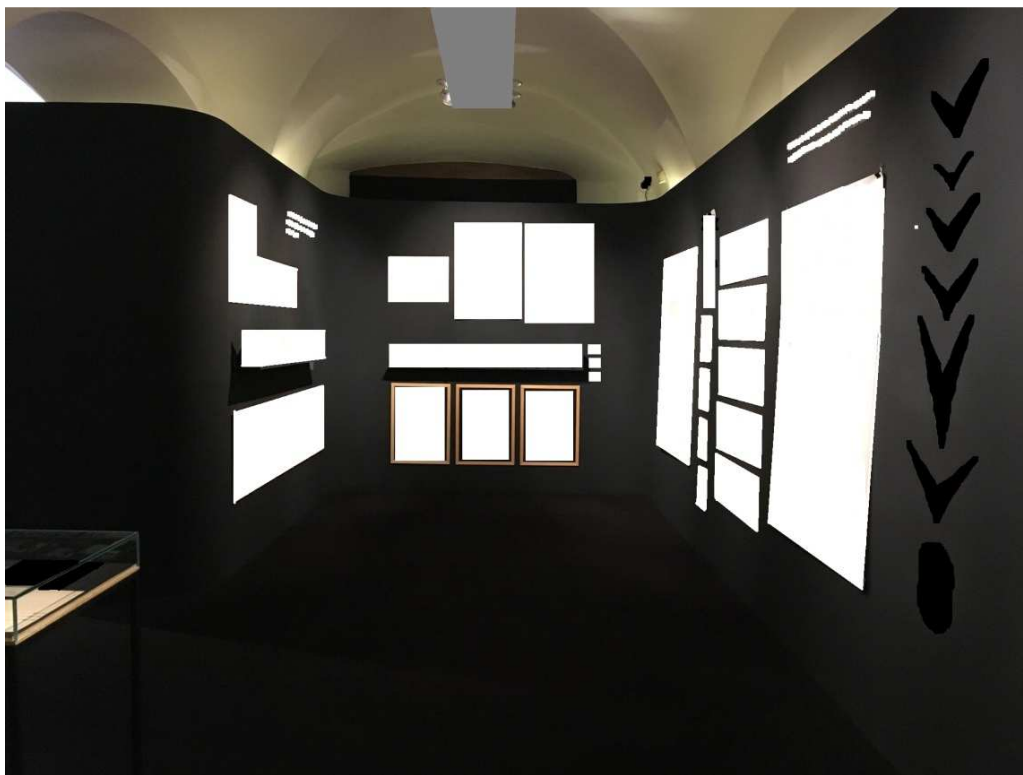
Následující část textu přibližuje tři plzeňské výstavní instituce, které jsou odlišné svým interiérem a celkovým přístupem k vystavování děl. Fotografie pohledů do výstavních prostor odráží aktuální stav s právě probíhající prezentací souboru uměleckých prací. Atmosféra konkrétní podoby kurátorovy práce v následujících expozicích může vést ke změně přístupu v zavedených školních postupech při vystavování. Záleží na subjektivních podmínkách a na osobnosti učitele. Inspiraci konkrétní podobou výstavní plochy ovlivňuje jeho vnímání a výtvarné cítění, jeho vnitřní svět, tvůrčí aktivita, motivace, otevřenost novým prožitkům,

⁴⁷PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J.; *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 978-80- 7367-416-8., s. 270-271

kreativita. Nápady inspirované konkrétní výstavou mohou vést ke zcela novému pojetí prezentace žakovské výtvarné tvorby, k otevření novátorských přístupů a využití prostorů, se kterými se k této činnosti dosud nepočítalo.

Západočeská galerie v Plzni - výstavní síň „13“

Výstavní síň „13“ poskytuje možnost pro pořádání výstav komornějšího rázu. Dominantou původního prostoru je vestavěná kontinuální černá stěna, která překlenuje ostré rohy místnosti. Na zemi je položen černý koberec. Celý tmavý prostor tak získal nádech intimity, ve kterém se skvěle pracuje s umělým světlem. Krásně a zřetelně vystoupí osvětlená vystavená umělecká díla.

Obrázek 2: Pohled na vystavené grafické práce ve výstavní síni „13“ Západočeské galerie v Plzni

V některých školách, zejména v těch, které mají své sídlo ve starých prostorných budovách, se mnohdy najdou různé výklenky, sklepy, půdy a jiná nevyužitá místa. Často se jedná o místnosti bez oken a marně se hledá jejich účelné využití. Většinou končí jako odkladiště nepotřebných archiválií a rozbitých věcí. Inspirace z výstavní síně „13“ by mohla přeměnit tento prostor na malou „sň umělců“. Tmavý prostor a zejména vhodné nasvícení a hra světla povýší výtvarné práce dětí na umělecká díla. Tento přístup může být i praktickou ukázkou psychologického působení na vnímání konkrétní osoby. Stejný obrázek vystavený na běžných

nástěnkách školní třídy je vnímán zcela odlišně ve vhodném umístění a nasvícení galerie. A opačně – spousta významných uměleckých děl by zcela zanikla bez vhodné prezentace.

Západočeská galerie v Plzni - výstavní síň Masné krámy

Prostor výstavní síně Masné krámy je koncipován do symetrické trojlovní dispozice. V kontrastu s „komorní černou galerií“ výstavní síň „13“ je celý interiér laděn do bílé barvy a prostor tak získává výrazně světlý charakter. Střední část, sloužící v minulosti jako průchozí nákupní prostor, je přizpůsoben k pořádání různých kulturní akcí a společenských setkání.

Aktuální výstava na téma Anatomie skoku do prázdna je soustředěna na výtvarné umění v Československu v letech 1966 až 1973. Prostor je systematicky rozdělen do pěti částí, přičemž každá z nich prostřednictvím výtvarných děl ukazuje změny, jimiž Československo prošlo v těchto letech.

Obrázek 3: Výstava Anatomie skoku do prázdna konaná ve výstavní síni Masné krámy, Západočeská galerie v Plzni

Kurátorský přístup na této výstavě by skvěle posloužil k prezentaci žákovských výtvarných prací vzniklých v určitém časovém období. Analogicky by tato myšlenka šla použít na vývoj ve výtvarné tvorbě konkrétní školní třídy. Na konci páté třídy, kdy žáci přecházejí z prvního stupně na druhý stupeň, by třídní učitelka ve spolupráci s dětmi uspořádala výstavu prezentující výtvarné práce zhotovené žáky od první do páté třídy. Prostor, ve kterém by se prezentace děl odehrávala, by byl pomocí výstavních panelů rozčleněn do pěti částí. V každé

části by se nacházely práce vytvořené v konkrétním školním roce. Expozice by tak zachytila vývoj a změny výtvarného umu žáků v těchto letech.

DEPO2015

Kreativní zóna DEPO2015 je kulturní prostor, ve kterém se umění nejen prezentuje, ale i vzniká. Nachází se v bývalé vozovně městských dopravních podniků. Na tomto rozlehlém industriálním místě jsou pořádány interaktivní výstavy, přednášky, festivaly, doprovodné programy kulturních akcí, workshopy či sportovní akce.⁴⁸

Obrázek 4: DEPO2015, Výstava 100PY "Sto let republiky očima pěti generací"

Snad v každé obci se najde nějaký nevyužitý a chátrající prostor. Staré tovární haly, opuštěné zemědělské objekty, historické domy a jiné nemovitosti. Stávají se palčivým problémem z hlediska bezpečnosti, hygieny, estetiky a zachování kulturních hodnot. Efektivní a kreativní využití těchto budov pro potřeby školní prezentace – a to nejen výtvarné tvorby, dává šanci nápadům, myšlenkám, lidem i budovám. Jedná se rozhodně o náročný proces, a to zejména z hlediska byrokratického a finančního. Tato snaha vyžaduje iniciativní zapojení mnoha subjektů nejen ze školního prostředí, potřebuje podporu i jiných veřejných a soukromých aktivistů, zejména je důležitá spolupráce a podpora ze strany veřejné samosprávy na různých stupních. Využití těchto prostor pak může sloužit nejen jako stálá galerie k prezentaci školní

⁴⁸ O nás [online]. [cit. 2018-06-23]. Dostupné z: www.depo2015.cz

tvorby a činnosti. Široké využití může nabídnout i celé místní veřejnosti jako místo setkání při různých akcích, jako jsou koncerty, přednášky, filmové projekce, workshopy a podobně.

Jedna z právě probíhajících událostí v tomto živém prostoru je interaktivní výstava 100PY „Sto let republiky očima pěti generací“. Expozice vyobrazuje příběh pěti generací fiktivní rodiny Němcovy. Výstava je koncipována do pěti částí, v nichž je možné pozorovat základní milníky naší historie. V každé části se návštěvníci mohou zapojit a řešit různé otázky a problémy, které řešili naši předkové či objevovat detaily v umístěných exponátech.

Kurátorský přístup aplikován na této interaktivní výstavě může být bez problému přenesen do školního prostředí. Učitel vymyslí k jakékoli výstavě výtvarných žákovských prací v kterémkoli školním prostoru doprovodné úkoly, které žáci budou plnit ve svém volném čase. Děti tak díky interaktivním úkolům budou v kontaktu s výtvarnými žákovskými díly, které by běžně možná ani nezaregistrovaly.

II. EMPIRICKÁ ČÁST

4. MOŽNOSTI PREZENTACE ŽÁKOVSKÉ VÝTVARNÉ TVORBY NA ŠKOLÁCH

4.1 PREZENTACE ŽÁKOVSKÉ VÝTVARNÉ TVORBY ZÁKLADNÍCH ŠKOL NA STRAKONICKU

Pro ilustraci problematiky prezentací žákovské tvorby na základních školách jsem si vybrala šest základních škol v okrese Strakonice. Konkrétně se jedná o školy: ZŠ Dukelská Strakonice, ZŠ F. L. Čelakovského Strakonice, MŠ, ZŠ a Praktická škola Strakonice, ZŠ Povážská Strakonice, ZŠ a MŠ Štěkeň, ZŠ a MŠ Katovice. Zmíněné školy se od sebe liší lokalitou, velikostí a počtem tříd v jednotlivých ročnících. Těmto parametrům zcela zákonitě odpovídá i vybavenost učeben, odborná kvalifikace vyučujících, celkové možnosti v realizaci a následném vystavování a prezentování výtvarných děl široké veřejnosti a samozřejmě množství žáků, kteří danou školu navštěvují.

4.1.1 ZŠ DUKELSKÁ, STRAKONICE

Obrázek 5: ZŠ Dukelská, Strakonice

ZŠ Dukelská se nachází ve Strakonících a je největší školou v regionu. V současné době ji navštěvuje 915 žáků, o které se stará téměř 90 zaměstnanců.

Prezentace žákovské výtvarné tvorby v této škole se uskutečňuje v první řadě v jednotlivých kmenových třídách. V některých z nich (zejména ve třídách prvního stupně) je výzdoba velmi bohatá a pestrá. Mohli bychom to vnímat jako určitý obraz všech aktivit (včetně těch výtvarných) celého třídního kolektivu. V menší míře jsou k vystavování žákovských prací

zhotovených především v hodinách výtvarné výchovy a pracovního vyučování využívány i chodby, prostory školní jídelny nebo vestibul v budově školy.

Při mé návštěvě v základní škole Dukelská se mě mile ujala jedna paní učitelka z prvního stupně. Z našeho rozhovoru vyplynulo, že výtvarná díla žáků umísťují v budově školy všude, kde je to možné a kde jim to „sluší“. Zároveň ale respektují požadavek bezpečnosti a hygienických pravidel. Jediné místo, na kterém je od vedení školy zakázáno výtvarná díla prezentovat, jsou okenní skla v prostorech chodeb. Tento zákaz vznikl na základě stížností zaměstnanců odpovědných za úklid budovy školy na značné znečištění okenních skel po odinstalování výtvarných žakovských prací. Vedení školy těmto požadavkům vyhovělo. Okna mohou být využita k vystavování pouze v jednotlivých třídách a to pod podmínkou, že třídní učitelky na konci školního roku zodpovídají za odstranění všech nečistot touto formou prezentace vzniklých.

Obrázek 6: Jedna z tříd na 1. stupni ZŠ Dukelská

Obrázek 7: Školní jídelna, ZŠ Dukelská

Obrázek 8: Školní chodba, ZŠ Dukelská

Obrázek 9: Okna bez výzdoby, ZŠ Dukelská

Budova školy je velmi rozsáhlá a prostorná, což můžeme chápat za jednu z jejích předností. Vstupní prostor za hlavním vchodem je rozlehlý vestibul, kterým prochází každý den nejméně dvakrát (příchod, odchod) všichni žáci, zaměstnanci a v neposlední řadě i návštěvníci školy. Proto tento vestibul považují, co se týká možnosti prezentace celé školy (nejen po výtvarné stránce), za strategicky nejvýhodnější místo.

Při mé návštěvě tvořila dominantu plochy stěna složená z jednotlivých polic, z větší části uzavřených. K prezentaci tvorby tedy zcela nevhodná sestava. V otevřených sektorech byly vystaveny poháry získané žáky školy při různých akcích, zejména sportovních. Na protilehlé straně rozsáhlého vestibulu bylo instalováno poměrně rozměrné leporelo o životě ve městě Strakonice. V rozlehlém prostoru však působilo osaměle. Žákovskou výtvarnou tvorbu zastupovalo pouze pár ledabyle umístěných prací v horní části policové stěny bez jakékoliv myšlenky a koncepce.

Dle mého názoru by mohl být tento prostor k prezentaci žákovských výtvarných prací využit mnohem efektivněji. Vybízí k pořádání různých tematických výstav, kreativních projektů jednotlivých tříd nebo výtvarných aktivit v rámci celé školy.

Obrázek 10: Vestibul ZŠ Dukelská

Obrázek 11: Vestibul ZŠ Dukelská

K instalaci plošných výtvarných děl většina paní učitelek využívá zavěšené šňůry či závěsné sítě nebo nástěnky, které jsou pevně umístěné na stěně. Žákovská díla na ně vyučující upevňují pomocí dřevěných kolíků nebo špendlíků.

Obrázek 12: Výtvarné práce zavěšené na šňůře

Obrázek 13: Rám propletený sítí

Obrázek 14: Závěsná síť

Při mém dotazu paní učitelce, zda se snaží nějakým způsobem prezentovat výtvarná díla svých žáků i mimo budovu školy se mi dostala odpověď, že velmi málo. Jednou z forem prezentace je účast na literární a výtvarné soutěži pod názvem Čestický brambor. Jedná se o otevřenou soutěž, které se může zúčastnit každý, kdo má chuť a výtvarné či literární nadání. Škola účast v této soutěži podporuje a její žáci se často umisťují na předních místech. Dalším počinem, do kterého se škola pravidelně zapojuje, bývá zdobení vánočního stroměčku v Kapitulní síni v rámci tematické výstavy Vánoční čas na Strakonicku, do které je zapojena většina základních škol města Strakonice a přilehlého okolí. Avšak výrobu vánočních ozdob a následnou instalaci na jeden ze stromků dostane na starosti pouze jediná třída z celé školy, zpravidla z prvního stupně. I když se třídy se zdobením stroměčku každoročně střídají, vzhledem k velkému množství kmenových tříd se na některé žáky s výzdobou nikdy nedostane.

Obrázek 15: Ozdoby na vánočním stromku zhotovené žáky ze ZŠ Dukelská

Chvályhodným počinem, který se každoročně na ZŠ Dukelská uskutečňuje, je zapojení do charitativního hnutí Stonožka dětem. Jedná se o dobrovolnou humanitární organizaci, do které je zapojeno velké množství škol z různých koutů světa a jejich cílem je pomoci potřebným dětem v Čechách i dalších zemích. Žáci pod vedením pedagogů tvoří různé výrobky, zejména výtvarného charakteru. V rámci Stonožkového týdne, který vedení školy veřejně vyhlásí, se uskuteční prodej zhotovených předmětů a výtěžek z této akce se posílá na konto Stonožky. Dobročinný účel současně splňuje i podmínky prezentace rukodělných prací žáků široké veřejnosti, která tím získává vyšší rozměr. Současně je tato akce v hledáčku zájmu místních médií, což přispívá k pozitivnímu obrazu celé školy.

4.1.2 ZŠ POVÁŽSKÁ STRAKONICE

Obrázek 16: ZŠ Povážská, hlavní vchod

Obrázek 17: ZŠ Povážská, pohled na budovu školy

Základní škola Povážská sídlí od roku 2011 v nově vystavěné moderní budově. Školu navštěvuje 540 žáků, kteří jsou rozděleni do 18 tříd. Kromě univerzálních tříd najdeme ve škole i třídy specializované pro konkrétní odborné předměty. Výtvarná výchova se vyučuje v učebně výtvarné výchovy nebo v keramické dílně. Pracovním činnostem slouží dílny a cvičná kuchyňka.

Při procházení budovou je patrné, že se v prostoru chodeb nevyskytují žádné dekorace. Okna i zdi jsou čisté a nejsou na nich umístěny žádné zarámované obrazy. V tomto prostoru nespátříme ani výtvarná díla zhotovená žáky příslušné školy. Tento stav mi byl později objasněn jednou paní učitelkou. Při pravidelné preventivní kontrole městských hasičů byl uložen z jejich strany příkaz k odstranění veškerých předmětů umístěných na chodbách, schodištích, oknech či prosklených únikových dveřích. Předmětným právním předpisem je zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, jehož úkolem je stanovit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a jejich majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelných katastrofách a jiných nešťastných událostech.⁴⁹ V případě vypuknutí požáru by vystavené předměty oheň podpořili a ten by se tak velmi rychle rozšířil v celé budově školy.

⁴⁹Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. In: Sbírka zákonů. 15. 5. 2000.

Obrázek 18: Chodba bez výtvarných prací žáků,
ZŠ Povážská

Obrázek 19: Schodiště, ZŠ Povážská

Paní učitelka mi však sdělila, že celou situaci vyřešili založením obrazárny nacházející se v prostoru před výtvarnou učebnou a keramickou dílnou. Domnívala jsem se, že se jedná o prostor, ve kterém jsou vystavovány obrázky a některé z výtvarných prací zhotovených žáky této vzdělávací instituce. Po návštěvě prostoru jsem ale pochopila, že se jedná o kopie obrazů nejznámějších malířů v dějinách umění.

Obrázek 20: Obrazárna, ZŠ Povážská

Obrázek 21: Obrazárna, ZŠ Povážská

Ve školní jídelně se nachází rozlehlá skleněná vitrína, která je rozdělena na několik částí. Najdeme v nich vystavené vítězné poháry, diplomy či medaile za různé žákovské úspěchy, především za ty sportovní. Podle slov jedné paní učitelky se má do budoucna vyčlenit část

vitríny právě na úspěchy v oblasti výtvarné výchovy a k celkové prezentaci výtvarných žakovských děl.

Obrázek 22: Skleněná vitrína v jídelně, ZŠ Povážská

Jediným prostorem školy, ve kterém můžeme spatřit výtvarná díla žáků, jsou samotné školní třídy. Výtvarné práce vystavují třídní učitelky. Většina výtvorů je umístěna na zadní stěnu místnosti, na které je v každé třídě instalována závěsná síť. Plošná díla jsou k síti přichycená pomocí kolíčků. Na boční straně každé třídy je instalována nástěnka, která ve většině případů slouží k prezentaci žakovské výtvarné tvorby. Prostorová tvorba je rozmístěna různě po třídě

Obrázek 23: Zadní stěna jedné ze tříd, ZŠ Povážská

Obrázek 24: Výtvarné práce žáků umístěné na nástěnce ve třídě, ZŠ Povážská

Základní škola Povážská nespolupracuje s jinou specializovanou výstavní institucí, ve které by mohla vystavit výtvarná díla svých žáků a prezentovat je tak široké veřejnosti. Jediným výtvarným projektem, do kterého se v předešlých letech škola zapojila, byla výstava vánočních stromků v Kapitulní síni, stejně tak jako ZŠ Dukelská, se kterou je také spojuje účast na výtvarné soutěži Čestický brambor.

4.1.3 ZŠ A MŠ ŠTĚKEŇ

Obrázek 25: ZŠ a MŠ Štěkeň, hlavní vchod

Obrázek 26: ZŠ a MŠ Štěkeň

ZŠ a MŠ Štěkeň se nachází v obci Štěkeň. Nachází se přibližně 6 kilometrů východně od města Strakonice. Žije zde asi 900 obyvatel.

Jedná se o plně organizovanou základní školu, která umožňuje vzdělání od první do deváté třídy. Každý rok se vždy otvírá jedna třída v ročníku s průměrným počtem dvaceti žáků. Součástí základní školy je školní družina, mateřská škola a školní jídelna.

Při návštěvě této školy se mi ochotně věnovala paní učitelka výtvarné výchovy na druhém stupni.

Školní výstavy výtvarných prací zde probíhají hlavně na chodbách, v jednotlivých třídách a ve vestibulu budovy. K instalaci výtvarných děl se využívají zejména klasické nástěnky a závěsné sítě, na které se obrázky připevňují pomocí kolíčků. Malé množství výtvarných prací se vystavuje i ve skleněných vitrínách, kterých však na škole není mnoho. Mimořádně vydařená díla se mohou dočkat i zarámování a ve formě obrazu zdobí stěny tříd a chodby. Z rozhovoru s paní učitelkou vyplynulo, že se v žádném případě výtvarné práce nevylepují na zeď, aby nedocházelo k poničení nových nátěrů. Stejně tak se nevyužívají k prezentaci ani

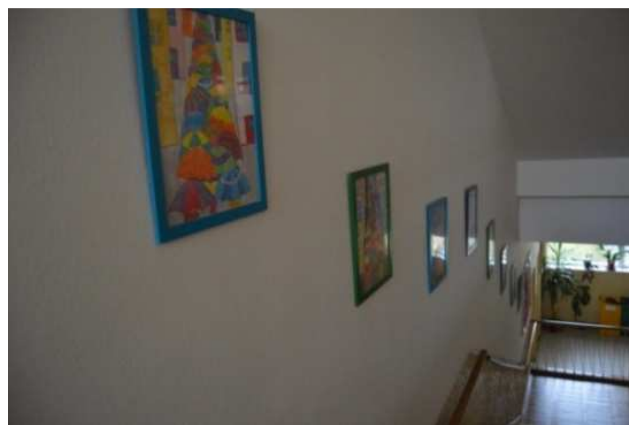
skleněná okna, aby se sklo při instalaci výstavy neušpinilo a nepříbyla tak zbytečná práce paní uklízečce.

„... práce žáků prezentuji v prostorech, které jsou na to vhodné, tedy hlavně na chodbách, v jednotlivých třídách a vystavuji i ve vestibulu. K instalaci výstavy využívám především nástěnky, což je nejklassičtější místo, kam výtvarné práce umístit. Do vestibulu a na chodby jsme na zdi zavěsili také sítě. Na ty se výtvarná díla připevňují pomocí kolíčku, které někdy samotnou práci esteticky ruší. Kdežto na nástěnky k připevnění výkresů používáme špendlíčky, které z dálky nejsou vůbec vidět.“⁵⁰

⁵⁰ Viz Příloha 1 – Přepis mého rozhovoru s vyučující výtvarné výchovy na ZŠ Štěkeň

Obrázek 27: Instalace výstavy výtvarných prací pomocí závěsné sítě, ZŠ Štěkeň

Obrázek 28: Zarámované výtvarné práce žáků vystavené na zdi podél schodiště

Obrázek 29: Žákovské práce vystavené na nástěnce

Instalaci prací žáků druhého stupně připravuje ve spolupráci s dětmi vyučující výtvarné výchovy, na prvním stupni vystavují díla svých žáků třídní učitelky a paní družinářky. Výtvarné práce se na těchto místech pravidelně obměňují.

„Na chodbě v prvním patře sídlí druhý stupeň, tam se starám o výzdobu já sama. V druhém patře se nacházejí třídy prvního stupně. Tam si výzdobu obstarávají jejich třídní učitelky samy. O prostory školní družiny se starají paní družinářky. Já osobně se vystavené práce snažím obměňovat nejméně třikrát za pololetí, ale záleží na okolnostech.“⁵¹

Některá díla jsou vystavena i v prostorách jídelny. Zde se jedná o stálou expozici, jak uvedla paní učitelka. Tomu odpovídá i rok tvorby vystavených obrázků, mnohé z nich zdobí prostory jídelny už téměř dvě desítky let.

⁵¹ Viz Příloha 1 – Přepis mého rozhovoru s vyučující výtvarné výchovy na ZŠ Štěkeň

Obrázek 30: Linoryt zhotoven r. 1999

Škola spolupracuje s Muzeem středního Pootaví, které je ochotné propůjčit své prostory za účelem prezentace výtvarné tvorby žáků. Jedná se o větší tematické výstavy, které se vztahují většinou k ročnímu období nebo k významným svátkům jako jsou Velikonoce a Vánoce. Uspořádání těchto akcí škola prezentuje na svých školních webových stránkách a zve tak širokou veřejnost k návštěvě této kulturní události.

Velikonoční výstava v Kapitulní síni

6.3.2018 se uskuteční v Kapitulní síni strakonického hradu vernisáž výstavy dětských prací s jarní a velikonoční tematikou. Všechna oddělení školní družiny naší školy se do této akce ráda a s chutí zapojila. Děti měly radost, že se mohou pochlubit svými výtvary i mimo školu, a tím spíše, že budou k vidění pro širokou veřejnost. Výstava potrvá do 2. dubna,

proto bychom Vás jménem naší školy na tuto kulturní akci rádi pozvali. Je tam toho k vidění a pro inspiraci opravdu hodně. Přijďte se pokochat a načerpat překrásnou jarní atmosféru. Vychovatelky ŠD.

Obrázek 31: Pozvání k návštěvě Velikonoční výstavy výtvarné tvorby žáků ZŠ a MŠ Štěkeň na školním webu

Paní učitelka výtvarné výchovy na druhém stupni se snaží své žáky zapojovat do výtvarných soutěží. Každý rok vybere alespoň jednu – z jejího pohledu tematicky nejzajímavější. Tento rok dala vyučující přednost výtvarné soutěži „Požární ochrana očima dětí“ pořádanou Sdružením hasičů SH ČMS. Do předem stanoveného termínu měly být dle paní učitelky tři nejvydařenější díla v každé kategorii předány na OSH (Okresní sbor hasičů) Strakonice. Komise OSH Strakonice dále vyhodnotí tři nejlepší práce ve všech kategoriích za okres a dále je předá do krajské soutěže, která se uskuteční v letošním roce v Písku.

4.1.4 ZŠ F. L. ČELAKOVSKÉHO STRAKONICE

Obrázek 32: Budova ZŠ F.L. Čelakovského, Strakonice

Základní škola F. L. Čelakovského se řadí k největším školám v strakonickém okrese. Poskytuje vzdělání od první do deváté třídy pro přibližně pět set žáků a zaměřuje se na rozšířenou výuku cizích jazyků. V současnosti tvoří základní školu dvě samostatné budovy, které jsou od sebe vzdáleny necelých pět set metrů. V první budově sídlící v ulici Chelčického je umístěn první stupeň (1. - 4. ročník). V od centra vzdálenější budově nalezneme druhý stupeň (5. – 9. ročník). Kromě kmenových učeben jsou zde i odborné učebny (mimo jiné i pro výtvarnou výchovu). Hojně je využívána keramická dílna, nacházející se v budově prvního stupně. Škola poskytuje dětem možnost stravování ve školní jídelně, která se nachází přímo v budově školy. Má k dispozici i školní družinu.

Na prvním stupni je nejvíce výtvarných děl prezentováno v kmenových třídách. Díla k vystavení vybírá třídní učitelka. V některých případech vystaví pouze ta (dle jejího názoru) nejvíce vydařená. Pokud jsou ale ve školní třídě volné prostory, snaží se vystavit výtvary všech žáků. V učebně se vyučující snaží k prezentaci výtvarných prací využít především nástěnku umístěnou na zadní stěně. Pokud se ale všechny obrázky na nástěnku nevejdou, využije paní učitelka nataženou šňůru v zadní části místnosti.

Zdobení oken je na této škole povoleno. Vedení školy souhlasí s názorem pedagogů, že právě tento druh prezentace výtvarné tvorby je přístupný široké veřejnosti (na rozdíl od vystavování výrobků uvnitř budovy, do které mají přístup jen žáci, zaměstnanci školy a v ojedinělých případech rodiče).

Na stěnách chodby jsou zarámované práce žáků, které vznikly během hodin výtvarné výchovy. Nejedná se však o práce aktuální, tato díla zdobí stěny již řadu let.

Vhodnou prezentací výsledků práce dětí v hodinách výtvarné výchovy a pracovního vyučování je pořádání vánočního jarmarku, který se každoročně uskutečňuje v době adventu ve školní jídelně. Žáci pro tuto událost zhotovují výrobky s vánoční tematikou, které zde osobně nabízejí k prodeji. Finanční výtěžek zvyšuje rozpočet spolku SRPŠ, ze kterého jsou následně financovány různé aktivity pořádané školou. Akce je formou plakátů šířena celé strakonické veřejnosti. Lákavým zpestřením je zřízení provizorní „kavárničky“, kde se vůní kávy, čaje a domácích zákusků navodí pohoda a klidná předvánoční atmosféra. Doprovodným programem je i zpěv vánočních koled ve školním atriu. Během jarmarku navštíví a projde prostorem školy celá řada rodičů, zástupců města i ostatní veřejnost, zároveň tedy probíhá prezentace dětské výtvarné tvorby vystavené v celé budově.

4.1.5 MATEŘSKÁ ŠKOLA, ZÁKLADNÍ ŠKOLA A PRAKTICKÁ ŠKOLA, STRAKONICE

Obrázek 33: Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola, Strakonice

Vzdělávací instituce poskytující předškolní a základní vzdělávání pro žáky s mentálním postižením, autismem a závažnými vývojovými poruchami učení a chování. Cílem vzdělávání je uplatnit získané vědomosti, dovednosti a návyky v praktickém životě. K jeho dosáhnutí jsou využívány speciální metody, postupy, formy a prostředky vzdělávání.

Ve škole se nachází specializované učebny pro výuku odborných předmětů (například i keramická dílna vybavená pecí.)

Předmět výtvarná výchova má na této škole velký význam – má rehabilitační a relaxační charakter. Poskytuje žákům příležitost k seberealizaci a uvolnění napětí. Formy a metody práce jsou voleny s ohledem na individuální možnosti a schopnosti žáka.

Vzniklá žákovská výtvarná díla zdobí interiér budovy či velmi úspěšně zastupují a prezentují školu na výtvarných soutěžích, do nichž se škola pravidelně zapojuje. V minulosti se například zúčastnila těchto výtvarných soutěží: Advent, Lidice, Kolín Ferdy Mravence, výtvarné soutěže vyhlášené Českým zahrádkářským svazem či soutěže na téma „Můj domácí mazlíček“.

Chvályhodným počinem je každoroční výtvarný příspěvek na charitativní vánoční jarmark, jehož výtěžek putuje na konto Nadace pro transplantaci kostní dřeně.

Žákovská výtvarná díla jsou vystavena v celém areálu budovy. Nejčastěji však v jednotlivých kmenových třídách a hojně je využito i prostorů chodeb. K instalaci výtvarných děl se využívají hlavně klasické nástěnky a závěsné sítě, na nichž se výtvoři pravidelně obměňují. Některá díla jsou zarámovaná a umístěna na zdi v budově školy. Většinou se jedná o díla, která byla oceněna ve výtvarných soutěžích, kterých se základní škola zúčastnila.

Obrázek 34: Výtvarné práce vyvěšené na síti

Obrázek 35: Výtvarné práce žáků na nástěnce

Obrázek 36: Zarámované oceněné práce ve výtvarných soutěžích

Obrázek 37: Výtvary zavěšené na šňůře

4.1.6 ZŠ A MŠ KATOVICE

Obrázek 38: Budova ZŠ Katovice

ZŠ a MŠ Katovice se nachází v městysi Katovice spadající pod okres Strakonice. Škola poskytuje vzdělání od prvního do devátého ročníku pro 198 dětí, čímž se řadí mezi středně velké školy. Žáci mají možnost navštěvovat školní družinu a stravovat se ve školní jídelně přímo v budově školy.

Výuka na prvním stupni probíhá většinou v kmenových třídách. Výzdoba se z velké části skládá z žákovských prací, které vznikly během hodin výtvarné výchovy nebo pracovních činností. Výtvary vybírají a následně vystavují třídní učitelky. V případě příznivých podmínek je k učení využito i okolí školy.

Na druhém stupni jsou k jednotlivým vyučovaným předmětům zřízeny specializované učebny. V místnosti určené pro výuku výtvarné výchovy najdeme prezentace některých výtvarných žákovských prací různých témat. Pan učitel vyučující výtvarnou výchovu se snaží starší díla pravidelně obměňovat. Učebnu hudební výchovy zdobí pouze tematická výtvarná díla, která skvěle podtrhují atmosféru třídy.

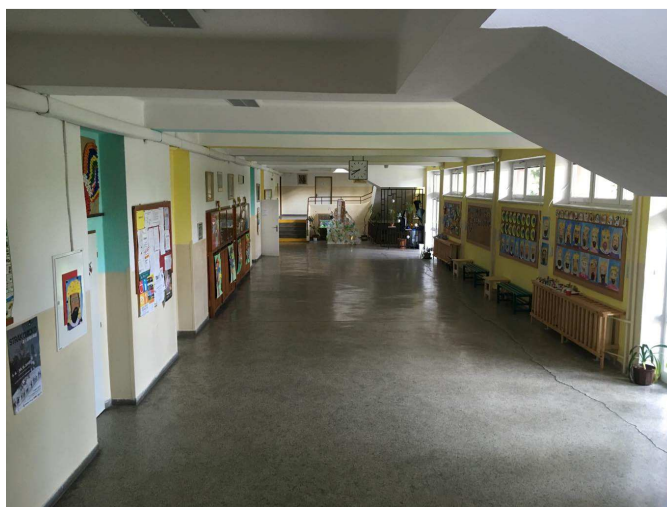

Obrázek 39: Učebna výtvarné výchovy, ZŠ a MŠ Katovice

Obrázek 40: Učebna hudební výchovy, ZŠ a MŠ Katovice

Během mé návštěvy jsem zjistila, že výtvarné práce žáků jsou prezentovány hlavně na chodbách, především v té přízemní nacházející se hned za hlavním vstupem do vzdělávací instituce. Díky své lokaci má tato chodba stejné funkce jako například vestibul, či atrium, v této budově chybějící. Spolu s výtvarnou tvorbou zde najdeme vystavena i různá ocenění, poháry a medaile za úspěchy žáků. V tomto prostoru je umístěna ředitelna, kancelář i sborovna. Pokud tedy přijde do školy návštěva, první dojmy a pocity o škole nabude právě z tohoto prostředí.

Obrázek 41: Prezentace žákovské tvorby na chodbě za hlavním vchodem

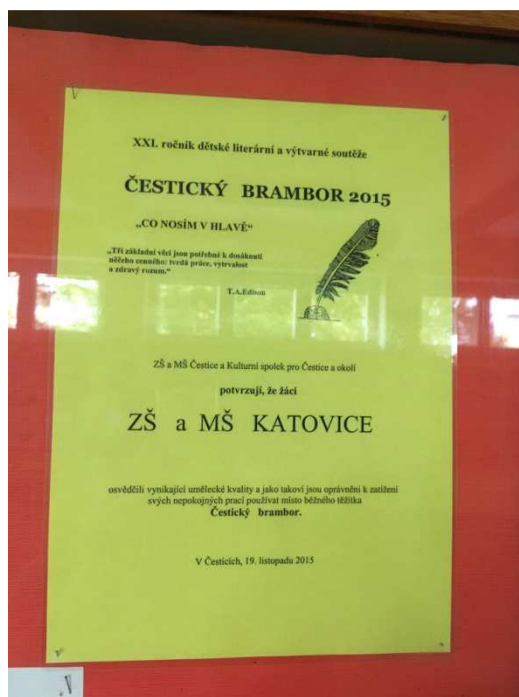
K instalaci výtvarných děl se využívají zejména klasické nástěnky a závěsné sítě, na které se obrázky připevňují pomocí kolíčků. Malé množství výtvarných prací se vystavuje i ve skleněných vitrínách, které jsou umístěny na chodbách. Některé povedené práce jsou zarámovány na zdech tříd a chodeb. Zároveň jsou v prostorech chodeb instalovány výstavní panely sloužící k prezentaci plošné tvorby.

Obrázek 42: Výstavní panel na chodbě ZŠ Katovice

Základní škola v Katovicích se snaží výtvarná díla svých žáků prezentovat i mimo budovu školy. Pokouší se zapojovat do různých výtvarných soutěží a výstav. Stejně jako ostatní základní školy na Strakonicku se v minulosti pravidelně účastnila již zmíněné výstavy vánočních stromků v Kapitulní síni. Předminulý rok však svůj přidělený stromek žáci ozdobili ručně malovanými vánočními perníčky a návštěvníci výstavy je jim téměř všechny snědli. Od té doby se škola této výstavy neúčastní.

ZŠ Katovice se stejně jako ZŠ Štěkeň zapojila do výtvarné soutěže pořádané Sdružením hasičů. Se základní školou Dukelská ji pojí také účast na literární a výtvarné soutěži pod názvem Čestický brambor.

Obrázek 43: ZŠ Katovice se na nástěnce chlubí úspěchem svých žáků v literární a výtvarné soutěži Čestický brambor z roku 2015.

4.1.7 CELKOVÉ SHRNU TÍ

Návštěva všech šesti strakonických základních škol byla pro mě obohacujícím přínosem. Potkala jsem vzdělané lidi z uměleckého i pedagogického oboru a viděla jsem velkou spoustu velmi povedených výtvarných prací malých umělců. Co se ale týče samotné prezentace výtvarných prací, byla jsem trochu zklamána. Během každé návštěvy další základní školy jsem čekala na nový nápad, myšlenku či konkrétní realizaci související s prezentací výtvarných děl, což by pro mě bylo velkou inspirací do budoucna a také pozitivním přínosem pro mou diplomovou práci. Aktuální výtvarná tvorba žáků školy byla nejvíce prezentována v jednotlivých školních třídách. V těchto prostorech byla vidět velká píle a práce třídních učitelek. Vystavená díla dodávaly třídě veselou a barevnou atmosféru a upozorňovaly mě na fakt, že se nacházím v prostředí plném mladých rozradostněných dětí. Avšak v kontrastu dalších předmětů a vzdělávacích pomůcek, umístěných všude možně po třídě, výtvarné práce nevynikly a nově nabyté dojmy a pocity z žákovské výtvarné tvorby rychle zanikly.

V ostatních školních prostorech (například chodba nebo jídelna) jsem nabyla dojmu, že výtvarné práce jsou zde vystaveny jen za účelem „aby tam něco bylo“. O tom svědčí i fakt, že na některých školách visela na zdech zarámovaná žákovská díla zhotovená před mnoha lety. Někteří z učitelů, se kterými jsem měla možnost mluvit, mně předvedli velmi nápadité výtvarné kousky, které s dětmi vytvořili během hodiny výtvarné výchovy. Bohužel je

vytahovali z krabic nebo z uzamčených skříní. Odpovědí na můj dotaz, zda není těchto děl pro zamčenou skříň škoda, bylo pouhé pokrčení ramen a povzdech, že škola není dosti prostorná pro vystavení všech nově vzniklých výtvarných děl.

- **ŠKOLNÍ PROSTORY MOŽNÉ K VYUŽITÍ PREZENTACE ŽÁKOVSKÉ VÝTVARNÉ TVORBY**

Budovy škol se svými stavebními parametry mnohdy okázalých rozměrů jsou předurčeny stát se potencionální výstavní síní.

Pedagogové v roli kurátora školních výstav by měli k zaplnění těchto prostorů citlivě přistupovat, využívat vnímavě všech možností prezentace a slučovat ve sbírkách výtvarná díla žáků různých tříd, úrovní a technik.

Během mých návštěv základních škol na Strakonicku jsem měla možnost vyhodnotit, že prezentace žakovských výtvarných prací v těchto vzdělávacích institucích probíhá nejčastěji v těchto prostorech:

VESTIBUL

Zpravidla je prvním místem, které návštěvníci školy vnímají při vstupu. Dělá první dojem, který je pro zejména malé školáky velice důležitý. Nachází se hned za hlavním vchodem do budovy, většinou upoutá informační cedulí, jak se lze snadno dostat do dalších částí školy. Pokud škola vestibul má, měla by ho po zásluze využívat. Tímto místem projde každý, kdo do školy zavítá. Prostor by mohl skvěle posloužit jako výstavní síň pro uspořádání pravidelných tematických výstav a k prezentaci žakovské výtvarné tvorby svých žáků.

Ve všech mnou navštívených základních školách se vestibul nacházel. V různé velikosti prostoru, ale bohužel ne vždy (vzhledem k prezentaci výtvarné práce žáků) plně využit.

Obrázek 44: Vestibul ZŠ Štětceň a vystavené výtvarné práce žáků

Obrázek 45: Vestibul ZŠ Dukelská, žakovskou výtvarnou tvorbu zastupovalo pouze pár ledabyle umístěných prací v horní části policové stěny bez jakékoliv myšlenky a koncepce

CHODBA

Frekventované místo, které je dějištěm přesunů, schůzek, rozhovorů. O přestávkách zde tráví žáci většinu svého času. Pokud je prostor chodby využit podnětně, s častými obměnami a se zajímavým obsahem, může žáky motivovat k výtvarné tvorbě a dalšímu rozvoji osobnosti.

Základy vnímání výtvarného projevu na chodbách ve formě „výzdoby“ jsou položeny už v mateřských školách. Nejčastěji se jedná o nástěnky, které jsou již tradičně v tomto prostoru umístěny a nikoho nevyvádí z údivu. Jedná se o ustálený způsob prezentace dětského výtvarného projevu.⁵²

Dětské obrázky, které jsou vystaveny na chodbě, považují učitelé často za jedny z nejlepších výtvarných prací zhotovených ve vyučovacích hodinách výtvarné výchovy. Zveřejnění těchto

⁵² ČERVINKOVÁ, Ivana. Veřejný prostor a výtvarná výchova. *Kultura, umění a výchova* [online]. 2013, 10 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <http://kvv.upol.cz/>

výtvorů je vyznamenáním pro samotné autory, ale i pedagogové je považují za chloubu své práce. Chtějí, aby je spatřil co největší počet spolužáků, zaměstnanců a návštěvníků školy.

Z vlastní zkušenosti vím, že by se vystavená díla na chodbách měla často obměňovat. Chození kolem stejných obrázků po celou dobu školní docházky může vést k „zevšednění“. Časem si jedinec ani nevybaví obsah vystavené práce.

Obrázek 46: Chodba, ZŠ Štěkeň

ŠKOLNÍ TŘÍDA

Učebna, která slouží skupině žáků jako prostor ke vzdělávání, ale také k socializaci. Velkou roli v jednání, způsobu komunikace a celkového emocionálního naladění třídního kolektivu hraje sociálně emoční klima samotného prostředí školní třídy.

Sociálně emoční klima a prostředí je ovlivňováno několika aspekty. První dojem vytvoří vybavení a celkový vzhled třídy. Uspořádání mobiliáře vyučovací místnosti a její zařízení. Výběr designových prvků – nástěnek, obrazů, učebních pomůcek a výtvarných prací, které jako celek působí na kulturní vývoj jedince. Volba barevného řešení interiéru je neméně důležitá, souvisí s architektonickým řešením prostoru.

Organizace školních tříd může být v různých školách odlišná. Na prvním stupni je zpravidla zvyklostí, že jednotlivé třídy mají vyhrazenou samostatnou učebnu a třídní pedagog vyučuje většinu předmětů. Tyto místnosti jsou často třídní galerií prezentující výtvarnou tvorbu svých žáků a zachycující společnou historii dětského kolektivu. Na druhém stupni většinou žáci

o přestávkách migrují podle rozvrhu do specializovaných učeben. Jejich výzdobu spravuje odborný pedagog, který se snaží přizpůsobit vybavení třídy obsahu vyučovacího předmětu. Učebny, kde dochází k výuce předmětů spadajících podle rámcového vzdělávacího programu do oblasti Umění a kultura, mají široký obzor námětů a možností obměn podle probíraných témat. Vyučující těchto předmětů mají kladný vztah k prezentaci žákovské tvorby, mohou uplatnit vrozený cit a praxí získané dovednosti. To vše má velký vliv na estetické vnímání žáků a na formování jejich osobnosti.

Z pedagogického hlediska je celkový vzhled, složení a úprava třídy neodmyslitelnou součástí a podmínkou výuky. Ve své knize to poznamenává Kyriacou: „...rozmístění obrazů a dalších vizuálních pomůcek, které souvisejí s typem práce realizovaným v učebně, napomáhá pozitivnímu duševnímu naladění. Vystavené žákovské práce také naznačují hrdost na dosažené výsledky a zároveň působí jako motivační prvek pro ty, kteří díla, jež mohou být vystavena, vytvářejí.“⁵³

Obrázek 47: Školní třída, ZŠ a MŠ Katovice

ŠKOLNÍ JÍDELNA

Školní jídelna slouží k zajištění stravování většiny žáků, pedagogů a školních zaměstnanců. Některé jídelny nabízejí své služby i veřejnosti. Tento prostor tak může skvěle sloužit k prezentaci výtvarné tvorby žáků a k celkové prezentaci školy, především předmětu výtvarná výchova.

⁵³ KYRIACOU, CH. Klíčové dovednosti učitele. s. 90

Z hygienických a bezpečnostních předpisů nemohou být do tohoto prostoru instalována výtvarná díla, která by jakýmkoli způsobem ohrožovala, překážela nebo znečišťovala prostředí. K vystavení prací je tedy důležité vybrat vhodný prostor. Na základě rozhovorů s jednotlivými vyučujícími navštívených základních škol jsem zjistila, že většina z nich, pokud vůbec instalují výtvarné práce do prostorů jídelny, využívá stěny, případně skleněné vitríny.

Výtvarné práce žáků vystavené v jídelnách jsou většinou spojeny s pokrmy. Objevují se témata jako je zdravý životní styl, ovoce a zelenina nebo nejoblíbenější jídlo.

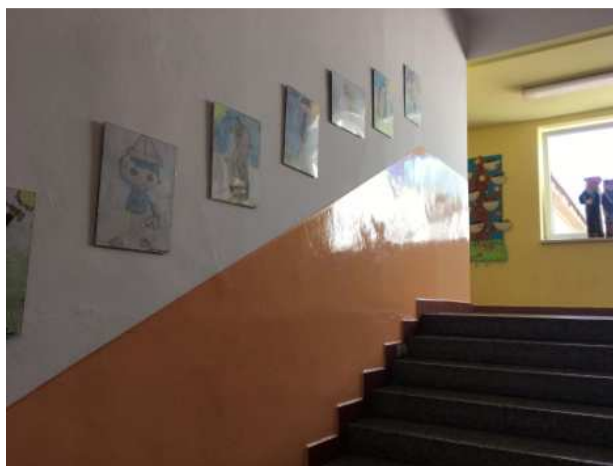

Obrázek 48: Školní jídelna, ZŠ Štěkeň

SCHODIŠTĚ

Schodiště je stavební prvek, který slouží k propojení jednotlivých pater budovy. Umožňuje tak lidem snadné přemísťování z jednoho podlaží do druhého. Podle využití a prostoru umístění schodiště se rozhoduje, z jakého materiálu, jakého tvaru, jaké šířky a dalších specifik se zhotoví. Do budov základních škol se z bezpečnostních důvodů volí většinou schodiště široká, plná a betonová.

Paní učitelky z některých škol, které jsem zkoumala, uvedly, že z důvodu bezpečnosti přímo na schody výtvarná díla neumísťují. Avšak k prezentaci výtvarných děl využívají zábradlí, či stěny vedle schodiště.

Obrázek 49: Schodiště, ZŠ Dukelská

Prostory, které v mnou zkoumaném vzorku základních škol nesloužily k předvádění žákovské výtvarné tvorby (ať už z důvodu využití plochy k jiným účelům nebo z důvodu absence takového druhu místa), ale dle mého názoru by mohly být skvěle využity právě k tomuto druhu prezentace:

TĚLOCVIČNA

Jedná se o specializovaný prostor určený především ke sportovním a tělesným činnostem. Ve školním procesu je využívána hlavně v hodinách tělesné výchovy. Nachází se zpravidla v budově školy. Může ale také sloužit jako prostor pro provozování mimoškolních aktivit a často i k pronájmu široké veřejnosti za účelem sportovního vyžití – například kolektivní halové sporty či různá tělesná cvičení. Z této příčiny navštíví školu velký počet osob, které jinak školní prostředí nenavštěvují.

Výtvarná díla na sportovní téma vystavená v šatně, předsálí tělocvičny či na stěnách samotného sálu by skvěle podtrhla atmosféru sportoviště a navíc by výborně prezentovala výtvarnou tvorbu žáků dané školy.

ŠKOLNÍ GALERIE

Jedná se o prostor, který se liší od ostatních uvedených školních míst tím, že vznikl primárně za účelem vystavování a prezentace žákovské výtvarné tvorby. Jsou zde všechny kladné předpoklady pro kvalitní vystavení žákovských výtvarných děl – ať už z hlediska vhodného prostoru, osvětlení, hluku či absence jiných rušivých elementů. Vystavením výtvarné práce

ve školní galerii je proces tvoření žáků završen. Děti mají radost, že své umění a tvorbu mohou prezentovat široké veřejnosti.

Galerii můžeme také využít k seznámení žáků s prací kurátora. Kurátorství si pod pedagogickým dozorem mohou sami vyzkoušet při instalaci výstavy obsahující jejich vlastní výtvarné práce. Expozice mohou být zahájeny vernisáží zorganizovanou samotnými žáky.

Pokud si tedy škola zřídí školní galerii, získá tak skvělý prostor pro prezentaci žákovské výtvarné tvorby.

- **ZPŮSOB VYSTAVOVÁNÍ VÝTVARNÝCH PRACÍ V PROSTORU ŠKOLNÍ BUDOVY**

V procesu prezentace výtvarné tvorby hraje roli nejen prostor, do kterého je dílo instalováno, ale také způsob jeho vystavení. Pokud bychom práci pouze ledabyly pohodili v prostoru, ztrácela by se její úroveň a celkový dojem z ní by nevynikl. Z mé vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že pokud zhotovený výkres vložíme do rámu, nabude uměleckého dojmu a získá úplně jiný rozměr.

Během mých návštěv ve vybraném vzorku strakonických škol jsem měla možnost vidět různé způsoby vystavování výtvarných prací. Jednotlivé školní možnosti prezentace se od sebe v podstatě nelišili.

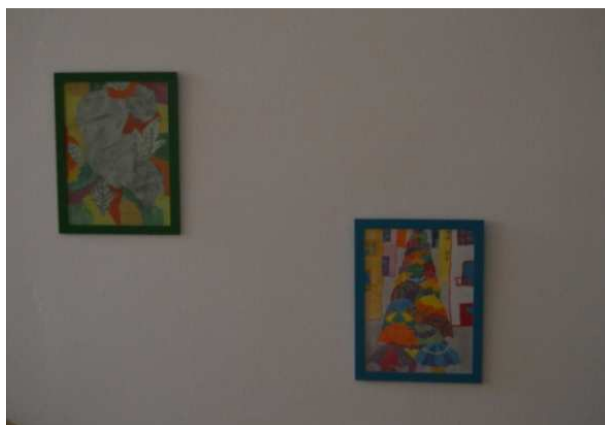
způsoby prezentace žákovské tvorby:

Obrázek 50: Skleněná vitrína, ZŠ Povážská

Obrázek 51: Závěsné síť, ZŠ Štěkeň

Obrázek 52: Orámované výtvarné práce, ZŠ F. L. Čelakovského

Obrázek 53: Nástěnka, ZŠ Dukelská

Obrázek 54: Polepená okna, ZŠ F. L. Čelakovského

• PREZENTACE MIMO BUDOVU ŠKOLY

Stejně tak žádná ze škol se v podstatě nevymykala v prezentaci žákovských výtvarných prací mimo budovu školy. Všechny školy se účastnily pravidelné přehlídky vánočních stromků v Kapitulní síni, přičemž tato akce nevzešla z iniciativy zkoumaných škol, ale z výzvy Muzea středního Pootaví.

V minimálním rozsahu se základní školy účastní výtvarných soutěží. Pokud se do nich zapojí, jedná se především o aktivitu jednotlivých pedagogů výtvarné výchovy.

Vhodnou formou propagace dětské výtvarné tvorby je její propojení s charitativními myšlenkami. Jednou z takových akcí probíhajících každoročně ve Strakonících je vánoční jarmark pořádaný Nadací pro transplantaci kostní dřeně. Zde se prodávají sponzorské dary s vánoční tematikou. Do tohoto projektu se mohou zapojit veškeré instituce i jednotlivci, které nápad nenechá lhostejnými. Zároveň je tato akce skvělou příležitostí k prezentaci žákovské výtvarné tvorby. Z mé vlastní zkušenosti je jarmark mezi veřejností velmi populární a hojně

navštěvovaný. Oblíbeným zbožím zhotoveným dětmi ze základních škol jsou drobné dekorativní předměty s vánoční tematikou.

4.2 PREZENTACE ŽÁKOVSKÉ VÝTVARNÉ TVORBY ZUŠ STRAKONICE

Základní umělecké školy jsou oproti ostatní typům škol specifické svým konkrétním zaměřením. Poskytují základy vzdělání v uměleckých oborech – výtvarném, hudebním, literárně-dramatickém a tanečním. Jedná se o školy výběrové. Budoucí žáci si mohou sami zvolit obor, ke kterému mají kladný vztah a vlohy a jsou přijati jen na základě úspěšně vykonaných talentových zkoušek. Zapsaní žáci se podílejí na chodu školy i finančně, neboť škola má předepsané školné. Tato skutečnost je možná pro některé nadané žáky limitující, neboť předpokládá dobré finanční i sociální zázemí v rodině dítěte.

Na hodiny docházejí žáci dobrovolně a se zájmem, tudíž vyučující v základních uměleckých školách mají oproti pedagogům ze základních škol výhodu ve vedení žáků při tvorbě výtvarných děl. Pro zapojené děti je motivací už jen samotná tvorba a účast na hodinách, pracují s větším nasazením a nadšením. Učitelé prohlubují žákův zájem v daném oboru, který často vyústí v přípravu na budoucí studia a povolání v uměleckém oboru.

Pro ilustraci problematiky prezentací žákovské tvorby na základních uměleckých školách jsem si vybrala Základní uměleckou školu ve Strakonících. Výtvarný obor strakonické ZUŠ je prestižní a má dobré ohlasy v celém okrese. Pravidelně se zapojuje do celostátních i mezinárodních soutěží, ve kterých se jeho žáci umisťují na předních místech. Jako vítězové byli pozváni a zúčastnili se několika zahraničních projektů například v Holandsku, Rakousku, Francii, Německu nebo na Krétě.

Škola vystavuje výtvarné práce svých žáků hlavně v prostorách své budovy. Využívá chodby, třídy či vstupní halu. Učitelé i vedení školy si jsou ale vědomi faktu, že široká veřejnost do instituce přístup nemá povolený a tudíž se snaží instalovat školní výtvarná díla i do veřejných prostorů v rámci města Strakonice. Vedení města a různé instituce jsou vstřícní v bezplatném pronájmu svých prostor k prezentaci výtvarné tvorby svých mladých spoluobčanů. Nabízí reprezentativní výstavní prostory v hradních sálech, ve foyer městského kulturního domu, ve Šmidingerově knihovně a jejích pobočkách, v městském muzeu. Zdařilá díla mladých autorů zdobí i stěny místní okresní nemocnice, okresního archivu či dětského centra.

„Spolupracujeme se Šmidingerovou knihovnou, která nám nabídla využít své prostory k prezentaci prací dětí z výtvarného oboru. Knihovna sídlí v historickém křídle strakonického hradu, takže se jedná o velmi reprezentativní prostor. Vystavujeme ve vstupní síni nebo ve společenském sálu. Nejedná se o velké místnosti, ale pro menší projekty jsou ideálním místem. Většinou tam prezentujeme aktuální práce jednotlivých oddělení či samostatné programy jednotlivých vyučujících. V poslední době nám umožňuje vedení města pravidelně pořádat výstavy školních děl ve zrekonstruovaných prostorách bývalé krčmy U Kata, která se nachází na třetím nádvoří strakonického hradu. Škola dále pořádá dvakrát ročně velké koncerty v městském kulturním domě – v prosinci vánoční a na konci školního roku závěrečný – na těchto akcích vystupují nejúspěšnější žáci ze všech oborů naší školy. Takže i tam výtvarný obor prezentuje své nejlepší práce. Díla vystavujeme nejen v sále, kde koncert probíhá, ale využíváme také předsálí, vestibul, chodby, schodiště a v létě i prostranství před kulturním domem k instalaci větších prostorných děl.“⁵⁴

⁵⁴ Viz Příloha 2 – Přepis mého rozhovoru s jednou z vyučujících výtvarného oboru na ZUŠ Strakonice

Obrázek 55: Presentace prací žáků výtvarného oboru při ZUŠ Strakonice v předsálí Šmidingerovy knihovny

Obrázek 56: Presentace výtvarného oboru ZUŠ Strakonice během Závěrečného koncertu

Výtvarný obor při ZUŠ Strakonice pořádá minimálně dvakrát do roka tematickou výstavu v prostorách Kapitulní síně a přilehlých ambitech strakonického hradu. Poslední uspořádaná výstava výtvarných žákovských prací žáků školy nazvána VODA KOLEM NÁS proběhla v měsíci dubnu. Expozice byla již tradičně zahájena slavnostní vernisáží, kde byly předány diplomy a ceny žákům, kteří se umístili ve výtvarné soutěži Evropa ve škole 2018, do které byli zapojeni některé třídy výtvarného oboru. Během vernisáže byly předány i malé dárky absolventům prvního a druhého stupně základního studia jako poděkování za dlouholetou a pilnou docházku. Výstava byla k vidění po celý měsíc.

Obrázek 57: Výstava výtvarných prací ZUŠ v prostoru Kapitulní síně strakonického hradu

Obrázek 58: Výstava výtvarných prací ZUŠ v přilehlých ambitech strakonického hradu

Aktuálně připravovaná výstava je na téma DUDY, aneb nástroj králů i žebráků, jejíž vernisáž se uskuteční k příležitosti blížícího se 23. ročníku Mezinárodního dudáckého festivalu.

Na realizaci všech výstav se podílejí jak vyučující, tak i samotní žáci z výtvarného oboru, zejména z vyšších ročníků. S podporou vyučujícího získávají zkušenosti s co nejučinnější propagací svých výtvarných děl s respektováním svobody vyjádření jejich vlastního názoru.

„Výstavy připravujeme s žáky společně. Práce vybírám hlavně já, ale s instalací mi děti pomáhají. Mají to jako klasickou výtvarnou lekci, akorát že nejsme ve třídě a netvoříme, ale jdeme do prostoru a učíme se pracovat v něm. Většinou žákům říkám, kam mají výtvarné práce umístit, ale někdy to nechávám i na nich samotných. K instalaci plošné tvorby používáme výstavní panely, na které práce přichycujeme pomocí kolíčků. Používáme dřevěné kolíky. Barevné by rušily celkový dojem z obrázků. Někdy k zachycení výtvarných prací využijeme i průhlednou lepenku, lze s ní přichytit díla téměř na cokoli.“⁵⁵

Velice důležitá je i samotná propagace pořádaných výstav, kterou základní umělecká škola obstarává bravurně. Žáci výtvarného oboru ve spolupráci s paní učitelkou zhotovují plakáty na motivy témat jednotlivých výstav. Propagační letáky obsahují důležité informace o místě a času konání expozice. Plakáty jsou strategicky umístěné po celém městě tak, aby byly spatřeny co největším počtem lidí. Naši pozornost mohou upoutat například na hlavním vchodu strakonických základních škol, v kavárnách a restauracích umístěných v centru města, na informačních tabulích města Strakonice či na propagačních nástěnkách strakonického informačního centra.

⁵⁵ Přepis mého rozhovoru s jednou z vyučujících výtvarného oboru na ZUŠ Strakonice

Obrázek 59: propagační plakát výstavy VODA KOLEM NÁS konající se v prostoru kapitulní síně strakonického hradu

Obrázek 60: propagační plakát výstavy CESTOVÁNÍ konající se v předsáli Šmidingerovy knihovny

V nedávno konaném celostátním happeningu ZUŠ OPEN odehrávajícím se ve veřejném prostoru již třetím rokem mohla práci svých žáků a pedagogů všech oborů představit veřejnosti i ZUŠ Strakonice. Výtvarný obor prezentoval nově vzniklá výtvarná díla na právě probíhající výstavě VODA KOLEM NÁS konající se v Kapitulní síni v areálu strakonického hradu, kde celý program probíhal. Za doprovodu školních kapel z hudebního oboru vznikaly současně přímo na místě další výtvarné práce pod rukama žáků výtvarného oboru.

Obrázek 61: žáci výtvarného oboru při ZUŠ OPEN

4.3 WEBOVÁ PREZENTACE ŽÁKOVSKÉ VÝTVARNÉ TVORBY NA ŠKOLÁCH

Webová prezentace je jedna z možností, jak lze propagovat a prezentovat školní výtvarné práce a úspěchy žáků daných škol. Tento způsob prezentace žákovské tvorby je určen především rodičům, přátelům a ostatní veřejnosti, kteří díky internetovým stránkám mohou mít podrobný přehled o veškerém kulturním a společenském dění, které na dané škole probíhá. Prvořadým úkolem webových stránek základních škol však nadále zůstává informování žáků a jejich rodičů o organizaci výuky a plánovaných akcích školy.

Prezentace žákovské tvorby na internetových stránkách rozhodně není jednodušší a časově méně náročná než klasické vystavování konkrétních výtvarných děl v prostorách školy. Kromě toho vyžaduje počítačovou gramotnost, odbornou technickou znalost v práci s počítačovou grafikou a ochotu učitele jednotlivé výtvarné práce převést na školní webové stránky.

Internetová prezentace je výhodným médiem z mnoha důvodů. Je dostupná širokým vrstvám obyvatelstva z pohodlí domova a s minimálními náklady informuje o dění na konkrétní škole a prezentuje úspěchy žáků.

V současné době školy, stejně jako jiné instituce pracující s osobními daty osob, podléhají novým pravidlům prezentace podle nařízení GDPR (General Data Protection Regulation), které má za cíl zajistit vyšší ochranu dat fyzických osob. Toto pravidlo vešlo v platnost v květnu tohoto roku a existuje kolem něj zatím spousta nejasností, které se však během určité doby stabilizují a snad nebudou na úkor webové prezentace.

4.3.1 WEBOVÁ PREZENTACE ŽÁKOVSKÉ VÝTVARNÉ TVORBY NA STRAKONICKÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH

Každá ze základních škol, kterou jsem během psaní mé diplomové práce navštívila, má zřízený školní web. Jednotlivé webové stránky jsem svědomitě prošla a hledala způsob, jakým je prezentována žákovská výtvarná tvorba daných škol. Možnosti prezentace výtvarných žákovských prací se na jednotlivých webových stránkách základních škol od sebe v podstatě neliší. Ve většině případů se jedná pouze o jakýsi náznak prezentace výtvarných prací v podobě fotografií, které se náhodně vyskytují mezi mnoha dalšími obrázky ve složce pojmenované stejným názvem, jako událost, na které byly fotografie pořízeny.

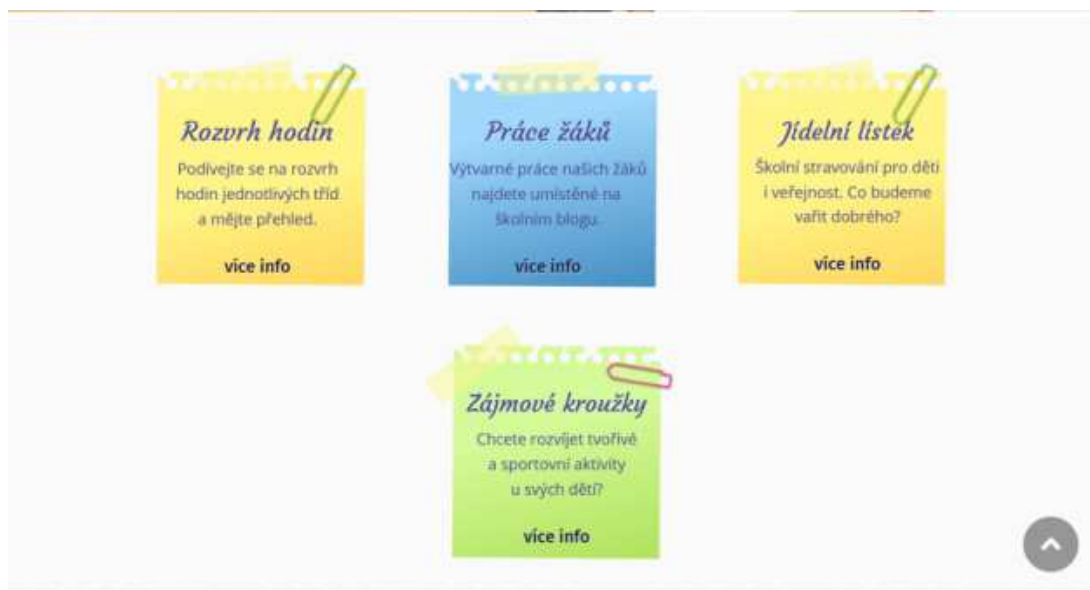

Obrázek 62: vánoční výrobky žáků z 1. A, ZŠ Dukelská

Fotografie žákovských výtvarných děl nebylo mnohdy na webových stránkách škol snadné dohledat. Na úvodní webové stránce každé ze vzdělávacích institucí se nachází hlavní menu, které dále odkazuje ke školou považovaným důležitým oblastem, které by měl každý návštěvník webových stránek navštívit a získat zde potřebné informace.

Pokud tedy návštěvník vyloženě hledá výtvarná díla zhotovená žáky daných škol, musí je na stránkách obtížně vyhledávat.

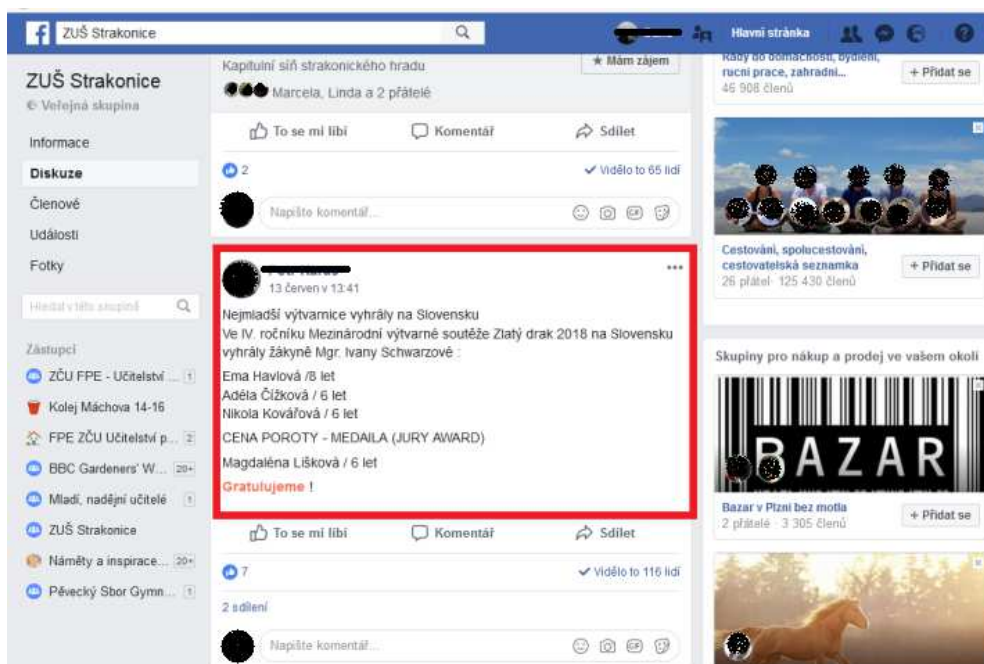
Výjimkou byly webové stránky ZŠ a MŠ Katovice, kde se přímo v hlavním menu na úvodní stránce školy nachází odkaz nazván Výtvarné práce našich žáků. Po otevření tohoto odkazu se zobrazí výtvarné práce, žákovské úspěchy, účast na soutěžích, ale i zajímavosti z dané školy seřazené podle data vzniku. Výtvarná díla jsou precizně vyfocena a umístěna na webové stránky. Já osobně jsem postrádala krátký popis za jakým účelem, kde, kdy a proč výtvarná díla vznikla, abych pochopila celý koncept výtvarné práce.

Obrázek 63: hlavní menu na úvodní webové stránce ZŠ a MŠ Katovice odkazující k prezentaci výtvarné žákovské tvorby

4.3.2 WEBOVÁ PREZENTACE TVORBY ŽÁKŮ VÝTVARNÉHO OBORU PŘI ZUŠ STRAKONICE

Základní umělecká škola má své webové stránky v procesu renovace. Proto všechny odkazy v hlavní nabídce na úvodní straně nefungují tak jak by měly. Škola zvolila náhradní možnost webové prezentace než je právě skrze školní web. Využívá možnosti sociální sítě Facebook, na které si založila svou vlastní veřejnou skupinu pod názvem ZUŠ Strakonice. Přidat se k této skupině může každý příznivec strakonické „zušky“ mající založený účet na sociální síti. Denně je sdíleno několik nových informací z aktuálního dění umělecké instituce. Příspěvky prezentují především úspěchy a ocenění žáků všech oborů, obsahují zprávy o proběhlých i plánovaných vystoupení či informují o návštěvě žáků na různých vzdělávacích akcích (koncerty, výstavy, muzikály apod.).

Obrázek 64: informace o úspěchu žáků výtvarného oboru ZUŠ Strakonice na facebookových stránkách

HURÁÁ do Lidic

Velký úspěch v mezinárodní výt.v.soutěži LIDICE 2018

Studenti výtvarného oboru získali ve 46. ročníku Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice 2018 (MDVV) 7 medailí.

A to z celkového počtu 30 000 prací ze 79 států z celého světa. Bylo uděleno jen 168 medailí. O to víc si tohoto úspěchu ceníme. Dalším oceněním v této mezinárodní soutěži je čestné uznání a těch výtvarných obor získal 30.

Medailisté si přijeli osobně převzít ocenění na Vernisáž, která se konala 31.5. 2018 pod širým nebem v zahradě lidické Galerie. Počasí nám přálo. Ač bylo letos tématem VODA, žádná nás z nebe nepřekvapila, jen samé sluníčko.

Nejmladší žáci pod vedením Mgr. Ivany Schwarzové **Linda Josefusová, 6** a **Anna Marie Koubková, 7** nastoupily letos do výtvarného oboru a hned získaly medaile za své grafiky " Ve vaně ".

Linda Josefusová, 6, grafika - suchá jehla

Anna Marie Koubková, 7, grafika – linoryt

Jiří Šrot, 14 student PaedDr. Jarmily Liskovcové získal medaili za grafiku.

Obrázek 65: úspěch žáků ZUŠ Strakonice v mezinárodní soutěži Lidice prezentován na Facebooku široké veřejnosti

S fotografiemi na téma VODA vyhrály medaile 2 studentky Mgr. Ivany Schwarzové **Aneta Jonášová, 12** a **Sabina Pašavová, 14**

Aneta Jonášová, 12, fotografie,
" Podzim "

Sabina Pašavová, 14, fotografie,
" Síla okamžiku "

Student Mgr. Ivany Schwarzové **Jan Hrdina, 16,** " matador " soutěže získal v této prestižní Mezinárodní soutěži v Lidicích 2018 další, již 4 medaili za prostorovou tvorbu.

Jan Hrdina, 16, kaširovaná plastika

V kategorii film - získala medaili **Eliška Kalašová, 14,** studentka Mgr. Jitky Petrášové za svojí animaci "Pandy".

Vernisáž 31. 5. 2018 Lidice

Všem oceněným gratuluji a přeji mnoho dalších výtvarných úspěchů.

Mgr. Ivana Schwarzová

vedoucí VO ZUŠ Strakonice

Obrázek 66: prezentace umělecké tvorby žáků ZUŠ Strakonice na Facebooku a přiložená oceněná díla

Základní umělecká škola si k webové prezentaci umu svých žáků zřídila také svůj kanál na webové stránce youtube.com. Avšak tento druh prezentace slouží především hudebnímu či tanečnímu oboru. Jednotlivá vystoupení žáků jsou během koncertů nahrána a posléze umístěna na web.

5. VLASTNÍ DIDAKTICKÉ NÁVRHY VÝTVARNÝCH ČINNOSTÍ A ZPŮSOBY JEJICH PREZENTACE VEŘEJNOSTI

Pro vypracování mých vlastních didaktických návrhů výtvarných činností jsem zvolila téma pohyb a tanec. Tyto dvě činnosti zaujímají významné místo v životě lidí, a to již od počátku lidské existence. V přírodě se pohyb vyskytuje všude kolem nás. Lidský pohyb je vyjadřován výrazovým prostředkem – tělem. Pohyb a tanec spolu úzce souvisí. Tanec však můžeme zařadit mezi umění. Můžeme jím vyjádřit emoce, náladu, city. To vše se většinou děje za doprovodu hudby, která prožitek z tance ještě umocní.

Téma:

Pohyb a tanec ve výtvarném umění

Výtvarná forma:

kresba, malba, socha či objekt, instalace, animace

Ročník:

5. ročník

ŠVP ZV- využití:

a) VZDĚLÁVACÍ OBLASTI: Umění a kultura

Výtvarná výchova: Rozvíjení vizuálně obrazného vyjádření, uplatňování subjektivity.

b) *PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:*

1. Kreativita

2. sebepoznání a sebepojetí

c) *OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:*

- žák rozpozná a pojmenuje prvky vizuálně obrazného vyjádření – linie, tvary, objemy, barvy, objekty – porovnává a třídí na základě odlišnosti vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ
- žák projevuje v tvorbě své vlastní životní zkušenosti, uplatňuje přitom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace
- žák vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky
- žák interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření, odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností

-
- žák na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

d) *KOMPETENCE:*

- **Kompetence komunikativní:** Při práci ve skupině dokáže žák vyjádřit svůj názor, vhodnou formou ho obhájit a tolerovat názor druhých.
- **Kompetence sociální a personální:** Učí se respektovat pravidla při práci v týmu, dodržovat je a svou pracovní činností kladně ovlivňovat kvalitu práce.
- **Kompetence k řešení problémů:** Žákům je předkládán dostatek námětů k samostatnému zpracování a řešení problémů souvisejících s výběrem výtvarné techniky, materiálů a pomůcek.

Při zadání úkolu žák rozpozná výtvarný problém a hledá nejvhodnější způsob řešení.

- **Kompetence k učení:** Žáci při své tvorbě poznávají vlastní pokroky a při konečném výstupu si dokážou zpětně uvědomit problémy související s realizací.

e) *VÝCHOVNÝ A VZDĚLÁVACÍ ZÁMĚR:*

- Žáci si vytváří pozitivní vztah k manuálním činnostem
- žáci jsou vedeni ke koncentraci na pracovní výkon a jeho dokončení
- dodržují vymezená pravidla při tvoření a při práci s výtvarným materiálem dodržují hygienická pravidla
- vnímání kontrastů – hra světla a stínů
- uvědomění si pohybu, spojení pohybu a tance s uměním

f) *KONKRÉTNÍ VÝSTUP:*

- Uspořádání výstavy ve školní galerii.

5.1 PRVNÍ NÁVRH – SOCHA – VYJÁDŘENÍ POHYBU, TANCE (ROZPOHYBUJME ZHOTOVENÉ SOCHY POMOCÍ SVĚTLA A STÍNU)

Námět:

vyjádření pohybu, tance pomocí keramické hmoty

Úkol:

Vymodeluj tančící sošku pomocí keramické hmoty. Nesoustřeď se na detaily v obličejí a na celém těle, pouze zachyť pohyb těla. Zkus co nejvěrněji zaznamenat polohu končetin při tělesném pohybu, tanci. Zkus vymodelovat konkrétní polohu během tance.

Očekávané výstupy:

Žák uplatní základní dovednosti pro vlastní tvorbu.

Žák při tvorbě vychází ze svých zrakových, hmatových i sluchových vjemů, vlastních prožitků, zkušeností a fantazie.

Žák rozvíjí kreativitu a tvůrčí dovednosti při práci s modelovací hmotou.

Motivace:

Zahrajeme si hru na sochy.

Povídáme si o tanečnicích – jak vypadá jejich profese. Zda někdo z žáků zná někoho, kdo se touto profesí živí?

Prohlédneme si přinesené fotografie a pozorujeme na nich zachycený pohyb, výraz v obličejích tanečníků a vyjádření pocitů jejich tělem.

Potřeby k motivaci:

fotografie tanečnic a tanečníků, obrázky pohyblivých předmětů

Pomůcky a materiál:

keramická modelovací hlína nebo keramická modelovací hmota tvrdnoucí na vzduchu, podložka, podstavec na uchycení zhotovené sochy

Výtvarná technika:

modelování keramické hlíny

Výtvarná forma:

soška cca 30 cm vysoká

Časová dotace:

4 vyučovací hodiny

Otázky k reflektivnímu dialogu:

1. O čem jste přemýšleli během modelování?
2. Na jaký žánr hudby tancuje vaše soška (vážná hudba, disco, rock apod.)?
3. Co má zhotovená soška na sobě?
4. Můžete sami provést jednu konkrétní polohu vaší tančící sošky?

Sledované kategorie hodnocení:

Hodnotím originalitu, výslednou podobu sošky a zachycení pohybu.

Zhotovené keramické sošky rozpohybujeme pomocí světla a stínu. Tanečníci postavíme před jednobarevnou zeď. Zavěšíme před ní lampu, kterou rozpohybujeme. Na zdi nám stín sošky „tancuje“.

Inspirovala jsem se projektem Dancing Shadow Sculptures, který byl představen mezinárodně proslulým výtvarníkem Laurentem Crastem na Chromatic festivalu v Montrealu. Spolu s Laurentem má na svědomí tuto hru světla a stínu kreativní agentura Dpt. Interaktivní instalace spočívá v tom, že do velké dřevěné krychle je umístěna skříňka se dvěma položenými soškami zvláštních tvarů, nad kterými je zavěšeno světlo. Při rozpohybování lampy se náhle rozehraje hra světla se stínem neboli tanec sošek.

Obrázek 67: rozpohybované sochy pomocí světla a stínu

Způsob prezentace:

Zhotovené keramické sošky tanečnic a tanečníku umístíme do prostoru určenému k vystavování a prezentaci žákovských výtvarných prací podle možností dané základní školy (školní galerie, spolupráce s jinou výstavní institucí apod.). Předpokládáme tedy, že prostor je přizpůsobený k vystavování a v místnosti je utlumené přirozené světlo. Důležité je sochy instalovat před jednobarevnou zeď, aby na ní dobře vynikl pohyblivý stín. Sošky umístíme na podstavce vysoké tak, aby byly sochy téměř ve stejné výšce, jako ze stropu zavěšená lampa. Rozpohybovanou lampou docílíme pohybu i u zhotovených keramických sošek tanečnic a tanečníků.

Je na každém divákovi, jakým tempem a silou sochy rozpohybuje. Zda sošky budou provádět divoké tance či jen něžný a nesmělý pohyb.

5.2 DRUHÝ NÁVRH – MALBA POHYBU, TANCE

Námět:

zobrazení pohybu, tance malbou

Úkol:

Namaluj tančící baletky. Snaž se využít celou plochu čtvrtky. Použij pestrou škálu barev. Zaměř se na pohyb horních i dolních končetin a na krásné šaty, které baletky oblékají.

Očekávané výstupy:

Žák rozvíjí svou fantazii, kreativitu a schopnost práce s barvami.

Žák se seznámí s Fascinacem Edgarem Degasem – jeho životem a dílem.

Žák uplatní základní dovednosti pro vlastní tvorbu.

Žák užívá vizuálně obrazných vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie.

Motivace:

Povídáme si o baletkách – rozebíráme tancování na špičkách. Zda někdo z žáků tančí balet v základních umělecké škole?

Prohlédneme si přinesené fotografie a pozorujeme na nich zachycený pohyb, výraz v obličejích tanečníků a vyjádření pocitů z tance.

Potřeby k motivaci:

fotografie obrazů baletek od Fascinace Edgara Degase, jeho životopis, baletní šaty

Pomůcky a materiál:

čtvrtka A3, tempery, štětce, kelímek s vodou

Výtvarná technika:

malba temperovými barvami

Výtvarná forma:

čtvrtka A3

Časová dotace:

2 vyučovací hodiny

Otázky k reflektivnímu dialogu:

1. Můžete jedním slovem nebo větou vyjádřit své pocity z vašeho vyhotoveného díla?
2. Chtěl/a bys zkusit tancovat balet?
3. Můžeš sám předvést, jak tanečníci tančí balet?
4. Jaké máš pocity při tanci?

Sledované kategorie hodnocení:

Hodnotím originalitu, zachycení pohybu a výslednou podobu malby.

Hodnotím, jak žáci využili prostor čtvrtky.

Způsob prezentace:

Zhotovené práce bych já ve spolupráci s žáky instalovala na zadní stěnu ve školní třídě, která by byla určena a přizpůsobena k prezentaci výtvarné tvorby třídního kolektivu.

Má představa, jak přizpůsobit stěnu k umístění a prezentaci výtvarných plošných prací:

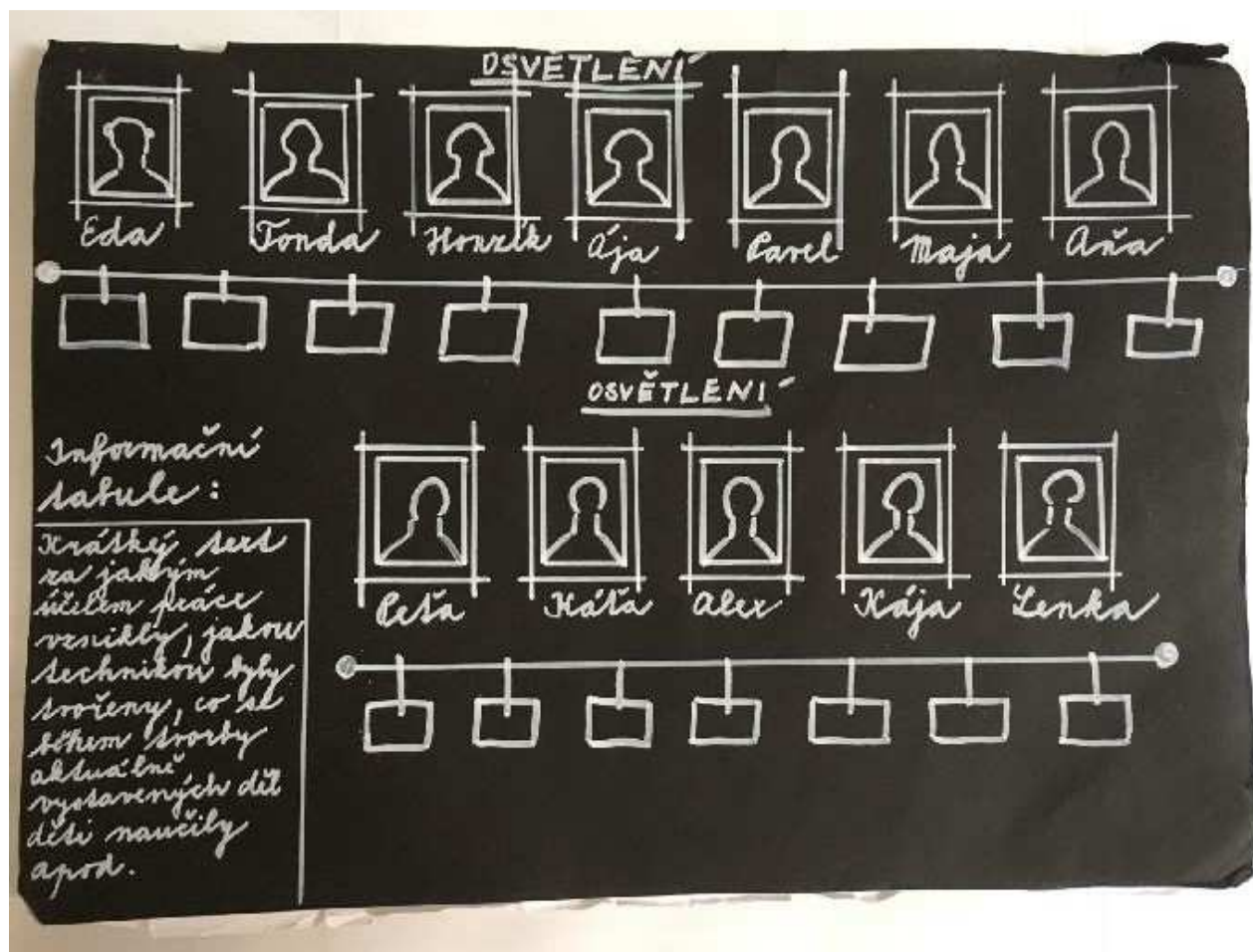
Na celou stěnu nainstalujeme dřevěnou desku natřenou černou barvou na tabuli. Tím se umožní bezproblémové obměňování křídou napsaných popisků a krátkých průvodních textů (za jakým účelem práce vznikly, jakou technikou byly tvořeny, co se během tvorby aktuálně vystavených obrázků žáci naučili apod.) při každé výměně nově vzniklých výtvarných děl. Také díky jednobarevnému prostoru lépe vyniknou jednotlivá výtvarná díla.

Po celé ploše stěny zabudujeme rámečky velikosti A3. Počet rámců odpovídá počtu dětí ve třídě. Během prvních hodin výtvarné výchovy v měsíci září každý žák namaluje sám sebe. Zhotovené autoportréty jsou následně umístěny do zabudovaných rámců na černé stěně, čímž se každému žákovi ve třídě vyhradí na dřevěné desce prostor. Ten skvěle slouží k prezentaci jeho vlastní výtvarné tvorby následujícím způsobem:

pod jednotlivá zarámovaná výtvarná díla je natažené perlonové lanko tak, aby pod každým autoportrétem vzniklo místo k vystavení dvou až tří výtvarných prací žáka. Tím je žákovi umožněno prezentovat jeho výtvarný um a výtvarnou tvorbu.

Výtvarné práce jsou pravidelně obměňovány nově vzniklými. Rozhodnutí, zda vystavené výtvarné dílo obměnit nechám na uvážení samotných žáků. Pokud má dítě stejnou radost z nově vytvořeného výtvarného díla jako z předchozího a přeje si jej prezentovat ostatním spolužákům, učitelům a všem návštěvníkům školy, pak by mu to mělo být umožněno. Uplatní se tím jeho sebehodnocení, sebereflexe či sebekritika.

Během přípravy takovéto stěny bychom měli pamatovat i na správné osvětlení výtvarných prací. Při správném světle výtvarná díla lépe vyniknou a získají umělecký dojem.

Obrázek 68: návrh stěny sloužící k prezentaci výtvarné tvorby třídního kolektivu

5.3 TŘETÍ NÁVRH – TVORBA ŠATŮ A PLESOVÝCH DOPLŇKŮ

Námět:

papírový ples

Úkol:

Vyrob si z různých druhů papíru plesové šaty (dívky) a sako, kravatu, klobouky, motýlky... (chlapci). Tvoř extravagantní kousky a kombinuj různé barvy, či zůstaň konzervativní a tvoř z jednobarevného papíru. Zapoj svou fantazii, ať jsou každé šaty či doplňky originální a vyjadřují právě to, co se ti líbí.

Očekávané výstupy:

Žák uplatní základní dovednosti pro vlastní tvorbu.

Žák užívá vizuálně obrazných vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie.

Žák rozvíjí svou fantazii, kreativitu a schopnost práce s barvami.

Motivace:

Povídáme si o práci návrháře a o práci modelek. Zda se některý z žáků setkal s touto profesí, nebo s člověkem, který se touto profesí živí.

Prohlédneme si přinesené fotografie a pozorujeme na nich jednotlivé šaty a jejich detaily, barevné kombinace, originalitu a fantazii.

Potřeby k motivaci:

fotografie šatů známých návrhářů

Pomůcky a materiál:

různé druhy papírů – velké formáty, tempery, štětce, kelímek s vodou, textilní látky, staré oblečení

Výtvarná technika:

přehýbání, skládání papíru, prokládání jednoho papíru druhým, prostřihávání papíru

Výtvarná forma:

model plesových šatů a doplňků

Časová dotace:

6 vyučovacích hodin

Otázky k reflektivnímu dialogu:

1. Jak si představuješ běžný den modelky?
2. Nosil bys sebou zhotovené šaty/doplňky i v běžném životě?
3. Jsou barvy, které jsi zvolil pro tvé šaty/doplňky tvé oblíbené?

4. Oblékáš rád slavnostní oblečení a na jaké příležitosti?

Sledované kategorie hodnocení:

Hodnotím provedení, zapojení fantazie a originalitu šatů.

Hodnotím barevnou sladěnost.

Způsob prezentace:

V rámci školní akademie uspořádáme módní přehlídku, na které veřejnosti představíme nejnovější módní trendy z papírové kolekce. Oblečení a doplňky pro nadcházející plesovou sezonu. Každý žák se promění z role návrháře do role modelů a modelek a představí svůj zhotovený originální papírový model. Vše bude doprovázeno průvodním slovem, aby publikum bylo lépe informováno o právě představovaném modelu a jeho zhotoviteli.

Budeme se snažit přizpůsobit i prostor, tak abychom navodili atmosféru módního světa. Zhotovíme si provizorní módní molo, na kterém budou žáci předvádět své modely a módní doplňky zhotovené z papíru. K molu umístíme reflektory tak, aby bylo dostatečně osvětleno. Pořadí představovaných modelů si předem naplánujeme v souladu s prohlášením projektanta. Na přehlídku pozveme i fotografa, který zachytí prezentované modely v záři reflektorů a navíc přispěje k atmosféře pravého módního světa. Finální show doprovodíme rytmickou hudbou, aby se modelům a modelkám jejich díla lépe předváděla.

5.4 ČTVRTÝ NÁVRH – POHYBLIVÁ LOUTKA

Námět:

pohyb v loutkářském umění

Úkol:

Vyrob pohyblivou loutku zvířete podle své vlastní fantazie.

Očekávané výstupy:

Žák rozvíjí kreativitu a tvůrčí dovednosti při práci s papírem.

Žák se seznámí se s životem a dílem Josefa Skupy.

Žák uplatní základní dovednosti pro vlastní tvorbu.

Žák při tvorbě vychází ze svých zrakových, hmatových i sluchových vjemů, vlastních prožitků, zkušeností a fantazie.

Motivace:

Povídáme si o loutkářství, loutkářích – Josef Skupa – Spejbl a Hurvínek. Zda někdo z žáků zkoušel vodit loutky?

Prohlédneme si přinesené loutky a pozorujeme, v kterých částech se dají ohýbat.

Potřeby k motivaci:

loutky k inspiraci

Pomůcky a materiál:

dřevěná dýha, bavlnka, jehla, tempery, špejle

Výtvarná forma:

pohyblivá loutka

Otázky k reflektivnímu dialogu:

1. Jakým zvířetem bys chtěl být a proč?
2. Je tvá zhotovená loutka zvířete kladnou nebo zápornou postavou?
3. Projevila se povaha zvířete na vzhledu loutky (volba barev, výraz ve tváři apod.)?
4. Kdyby loutka oživila a ocitla se v reálném světě, byla by tvým kamarádem?

Časová dotace:

4 vyučovací hodiny

Sledované kategorie hodnocení:

Hodnotím originalitu, výslednou podobu loutky a pohyb loutky.

Obrázek 69: zhotovená pohyblivá loutka

Způsob prezentace:

Zhotovené loutky použijeme spolu s papírovými postavami při realizaci animovaného filmu (viz pátý návrh – Pohyblivý příběh – animace)

5.5 PÁTÝ NÁVRH – POHYBLIVÝ PŘÍBĚH (ANIMACE)

Námět:

animovaný film

Úkol:

Žáci nejdříve v jednotlivých skupinách vymyslí krátký příběh svého animovaného filmu. Poté sepíší, v jakém prostředí se bude příběh odehrávat a jaké postavy budou účastnit děje. Na papír velikosti většího formátu nakreslí pozadí a z tvrdšího papíru vystříhají postavičky. Postavičky budou složeny z několika částí tak, aby se s nimi mohlo hýbat. Do příběhu zapojí i zhotovené loutky z dřevěné dýhy.

Očekávané výstupy:

Žáci vymyslí příběh krátkého animovaného filmu, vytvoří z papíru vlastní postavy, s pomocí učitele nafotí jednotlivé snímky a film sestříhají.

Žák rozvíjí svou fantazii, kreativitu a schopnost práce s barvami.

Žák se seznámí s tvorbou animovaného filmu, známými animátory.

Žák uplatní základní dovednosti pro vlastní tvorbu.

Žák užívá vizuálně obrazných vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie.

Motivace:

Povídáme si o práci animátora.

Shlédneme s žáky některé krátké animované filmy.

Seznámíme žáky s nejznámější osobností animovaného filmu u nás - Jiřím Trnkou.

Pomůcky a materiál:

různé druhy papírů – velké formáty, tempéry, štětce, kelímek s vodou, fotoaparát

Výtvarná technika:

malba, kresba, stříhání

Výtvarná forma:

animace

Časová dotace:

4 vyučující hodiny

Otázky k reflektivnímu dialogu:

1. Je příběh tvého filmu smyšlený nebo se opravdu stal?
2. Končí tvůj příběh vesele nebo smutně? A proč?
3. Chtěl bys sám prožít příběh tvého filmu?
4. Jsi spokojen se svým dílem?

Sledované kategorie hodnocení:

Hodnotím výsledný film – příběh, provedení postav.

Možné způsoby prezentace:

1. Animovaný film představíme v úvodu větších školních akcí (například dětský den, předávání závěrečného vysvědčení nebo první školní den), na kterých se sejdou příznivci školy, rodiče a všichni žáci a zaměstnanci školy.
2. Po domluvě s městským kinem promítat krátký animovaný film před každým celovečerním filmem jako způsob prezentace nejen dané základní školy, ale i samotného města.
3. Přihlášení díla do soutěže animovaného filmu.
4. Uspořádání vlastní akce, na které promítneme finální podobu krátkého animovaného filmu. Celou akci propojíme s výročí některé z legend animovaného filmu (například Karel Zeman, Jiří Trnka apod.), jehož film bude hlavním završením večera. Za hezkého počasí využijeme prostor školního hřiště. Pro návštěvníky akce vymyslíme s žáky doprovodný program. Návštěvníci budou moci nahlédnout do tajů animace a vyzkoušet si sami tvorbu animovaného filmu pomocí již zhotovených papírových nebo dýchových loutek. Takovou loutku si budou moci i sami vyrobit za asistence dětí, které už budou znát pracovní postup a mile rády jej předají dál.

6. ZÁVĚR

Ve své diplomové práci jsem se na vzorku šesti strakonických škol snažila zjistit, jakým způsobem probíhá prezentace výtvarné tvorby v rámci budovy školy, mimo ní a na webových stránkách daných škol.

Během mých návštěv na jednotlivých základních školách jsem došla k názoru, že v prezentaci výtvarných prací žáků ve školních budovách převládají výrazné stereotypy. Nejvíce prací zhotovených v hodinách Výtvarné výchovy jsou tradičně vystavovány na chodbách a ve školních třídách. V menší míře jsou práce žáků instalovány do školní jídelny, vestibulu a v některých případech je využit i prostor schodiště. Vždy jsem ale měla dojem, že zhotovená výtvarná díla nejsou v těchto prostorech vystavena za účelem prezentace vzdělávacího obsahu žákovské výtvarné tvorby, nýbrž slouží spíše jako dekorace. Základní školy na Strakonicku v malé míře spolupracují se specializovanými výstavními institucemi a jen zřídka zapojují své žáky do výtvarných soutěží a přehlídek. Minimálně jsou výtvarné práce také prezentovány na školním webu – pokud ano, ve většině případů jsou zde umístěna bez kontextu. Návštěvník internetových stránek tak mnohdy nemá šanci pochopit, za jakým účelem jednotlivá díla vznikla.

Obecně bych si tedy dovolila tvrdit, že problém v prezentaci výtvarné dětské tvorby na strakonických základních školách tkví v tom, že převažuje úsilí pedagogů spíše „zkrášlovat“ školní prostory než vystavovat a prezentovat žákovské práce ostatní veřejnosti.

O poznání lépe si stojí ZUŠ Strakonice, kterou jsem do své výzkumné sondy zařadila ve snaze najít něco odlišného od „stereotypní výzdoby“. Mohlo by se zdát, že k prezentaci výtvarných děl svých žáků mají na rozdíl od škol základních lepší podmínky. Umělecké obory navštěvují děti se zájmem o výtvarný obor, přijetí žáka předchází výběrové řízení. Jedná se tedy o kolektiv dětí s výtvarným talentem a lze předpokládat, že pod vedením zkušeného pedagoga budou kolekce jimi vytvořených děl kreativní, technicky i kompozičně zvládnuté, kvalitní, inspirativní a pro prezentaci vhodné. Výkresy vzniklé v hodinách výtvarné výchovy na základní škole určitě nebudou jako celek dosahovat úroveň prací vytvořených v podmínkách ZUŠ. Při vhodném způsobu prezentace a při použití nápaditých kurátorských přístupů však i z méně kvalitních výtvarných prací

může vzniknout velmi důmyslná kompozice vhodná k prezentaci úzké i široké veřejnosti. Záleží tedy na osobě pedagoga základního vzdělávání, na jeho pílí, ochotě, snaze a motivaci k představení výsledků práce jím vedených žáků. V neposlední řadě samozřejmě nelze opomenout i technické možnosti k jejich prezentaci, například vhodné prostory, a vstřícnost a pozitivní vnímání těch, kterým jsou takové prezentace určeny.

Myslím si, že dovednost vhodně prezentovat tvorbu žáků je velmi podstatnou součástí vybavenosti učitelů vyučující výtvarnou výchovu. Úkolem každého pedagoga tak zůstává jeho osobní zájem a rozvoj svých znalostí a dovedností právě v tomto oboru.

Troufám si tvrdit, že umělecké práce či výtvarné projekty dětí a mládeže si zasluhují kvalitně promyšlenou závěrečnou prezentaci. Jsem přesvědčena, že pokud budeme s žákovskou výtvarnou tvorbou zacházet jako se svébytnými uměleckými objekty, změní se tím i celkový pohled na vážnost oboru.

RESUMÉ

Ve své diplomové práci se věnuji možnostem prezentace vzdělávacího obsahu žákovské výtvarné tvorby na základních školách.

Teoretická část práce je rozdělena do tří hlavních oblastí. První z nich je zaměřena na současnou výtvarnou tvorbu na prvním stupni základních škol. Popisuje výtvarnou výchovu z pohledu rámcového vzdělávacího programu základního vzdělávání, její cílové zaměření a jednotlivá pojetí.

Druhá oblast teoretické části se zabývá prezentací žákovské výtvarné tvorby. Věnuje se jejím různým možnostem - v rámci budovy školy i mimo vzdělávací instituci. Uvedené možnosti jsou zastoupeny a představeny jedním konkrétním příkladem. Je uvedeno i několik specializovaných výstavních institucí, které se zabývají a podporují prezentaci žákovské výtvarné tvorby.

Konec teoretické části se věnuje současným kurátorským přístupům. Je zde řešena otázka definice kurátorství a osoba kurátora. Shrnuje různé možnosti kurátorských přístupů a v neposlední řadě se zabývá také aplikací současných kurátorských přístupů v rámci výstavní činnosti na školách.

Empirická část diplomové práce je věnována výzkumné sondě na prvním stupni šesti základních škol na Strakonicku. Pro srovnání je do výzkumu začleněna i ZUŠ Strakonice. Je zjišťováno, jakým způsobem je prezentována výtvarná tvorba v rámci prostoru vzdělávacích institucí či na jejich školních webových stránkách. Sbíraná data byla zachycena prostřednictvím fotografií a potřebné informace o vzdělávacím obsahu vystavených prací jsou podložena rozhovory s odpovědnými pedagogy.

Diplomová práce je doplněna o didaktické návrhy výtvarných činností a způsoby jejich prezentace veřejnosti.

RESUME

This master's thesis is focused on the possibilities of the presentation of the educational content of pupil artwork at primary schools.

The theoretical part of this thesis is divided into three main parts. The first one is focused on contemporary art at primary schools. It describes art education from the point of view of the framework educational program of primary education, aims and individual concepts.

The second part of the theoretical part deals with the presentation of student artwork. It is devoted to various possibilities - inside the school building and outside the educational institution. These options are represented and presented with one concrete example. There are also some specialized exhibition institutions that deal with and support the presentation of pupil artwork.

The end of the theoretical part deals with current curatorial approaches. There is a question of the definition of curatorship and the person of the curator. It summarizes the various possibilities of curatorial approaches and, last but not least, it also deals with the application of current curatorial approaches in the context of exhibition activities in schools.

The empirical part of the diploma thesis is devoted to a research probe at the first level of six elementary schools in Strakonice. For comparison, the Strakonice Primary art school is included in the research. It examines how art is presented within the confines of educational institutions or on their school websites. The collected data was captured via photographs and the necessary information on the educational content of the works is based on interviews with responsible educators.

This master's thesis is supplemented by didactic proposals of art activities and ways of their presentation to the public.

SEZNAM LITERATURY

Použitá literatura

1. CO14: Sborník 2003-2005, Akademie výtvarných umění v Praze, Vědecko-výzkumné pracoviště, Praha, 2010, 434 s. ISBN 978-80-87108-15-4, str. 351
2. GOJNÁ, K., Spontaneita. K problematice výtvarného projevu dospívajících in HORÁČEK, R.; ZÁLEŠÁK, J.; *Aktuální otázky zprostředkování umění. Teorie a praxe galerijní pedagogiky, vizuální kultura a výtvarná výchova*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4371-8, s.159
3. KORECKÝ, David. *Médium Kurátor*, Praha: Agite/Fra, 2009 9-88086-603513 Bratislava: 2006 80-89259-08-1
4. KULKA, J.; *Psychologie umění*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2329-7, s. 25
5. KYRIACOU, CH. Klíčové dovednosti učitele. s. 90
6. MILEROVÁ, H. Role učitele výtvarné výchovy zaměřená na prezentaci školní výtvarné tvorby [Diplomová práce], Praha, 2013, Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy, 95 s. str. 30
7. OBERHELOVÁ, Barbora. *Možnosti aplikace současných kurátorských přístupů na výstavy studentské a dětské tvorby*. Praha, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Mgr. Lucie Jakubcová Hajdušková, Ph.D.
8. PACHMANOVÁ, M. Kdo je to kurátor/ka?, A2: kulturní čtrnáctideník, Společnost Kulturní týdeník A2, Praha, 2007, číslo 39, ISSN 1803-6635
9. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J.; *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 978-80- 7367-416-8., s. 270-271
10. ROESELOVÁ, V. *Didaktika výtvarné výchovy V., nejen pro základní umělecké školy*. Přepřac. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2003. ISBN 80-7290-129-x.
11. ROESELOVÁ, V. *Návrh učebních osnov předmětu Výtvarná výchova v 1. až 5. ročníku obecné školy*. In *Návrh učebních osnov obecné školy*. Praha: Portál 1993. ISBN 80-85282-51-8
12. SLAVÍK, Jan. *Od výrazu k dialogu ve výchově: artefiletika*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-437-3.
13. STADLEROVÁ, Hana. *ZOP: zkušenost, odbornost, praxe v psychodidaktické přípravě učitele výtvarné výchovy v primárním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5399-1.

14. *Strakonice: 640. výročí = 640 anniversary = 640 Jubiläum : 1367-2007*. Strakonice: Město Strakonice, 2007. ISBN 978-80-239-9816-0.
15. ŠAMŠULA, P., HAZUKOVÁ, H.; *Didaktika výtvarné výchovy I*, Praha: Univerzita Karlova v Praze Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7290-237-7, s. 14-15
16. UŽDIL, J.; *Mezi uměním a výchovou*. Praha: SPN, 1988. ISBN 14-692-88, s. 96

Internetové zdroje

1. *Alšova jihočeská galerie* [online]. [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: www.ajg.cz
2. *Galerie* [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.vytvarkaplzen.cz>
3. *Manuál pro místní organizátory* [online]. [cit. 2018-06-23]. Dostupné z: <http://zazitmestojinak.cz/>
4. *Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice* [online]. [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <http://www.mdvv-lidice.cz/>
5. *O nás* [online]. [cit. 2018-06-23]. Dostupné z: www.depo2015.cz
6. *O projektu ArtWall* [online]. [cit. 2018-06-23]. Dostupné z: <https://www.artwallstrakonice.cz/>
7. *RVP ZV_2017_červen* [online]. 2017 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz>
8. *Slovník cizích slov. SCS.ABZ.CZ* [online]. [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/kurator>
9. *ZUŠ OPEN* [online]. [cit. 2018-06-09]. Dostupné z: <http://www.zusopen.cz/>

Legislativa

1. *Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)*. In: *Sbírka zákonů*. 15. 5. 2000.
2. *Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně*. In: *Sbírka zákonů*. 15. 5. 2000.

SEZNAM OBRAZOVÉ DOKUMENTACE V TEXTU

Obrázek 1: ArtWall Strakonice

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 2: Pohled na vystavené grafické práce ve výstavní síni „13“ Západočeské galerie v Plzni

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 3: Výstava Anatomie skoku do prázdna konaná ve výstavní síni Masné krámy, Západočeská galerie v Plzni

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 4: DEPO2015, Výstava 100PY "Sto let republiky očima pěti generací"

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 5: ZŠ Dukelská, Strakonice

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 6: Jedna z tříd na 1. stupni ZŠ Dukelská

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 7: Školní jídelna, ZŠ Dukelská

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 8: Školní chodba, ZŠ Dukelská

Obrázek 9: Okna bez výzdoby, ZŠ Dukelská

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 10: Vestibul ZŠ Dukelská

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 11: Vestibul ZŠ Dukelská

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 12: Výtvarné práce zavěšené na šňůře

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 13: Rám propletený sítí

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 14: Závěsná síť

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 15: Ozdoby na vánočním stromku zhotovené žáky ze ZŠ Dukelská

Zdroj: <http://www.dukelska.strakonice.cz>

Použito: 23. 1. 2018

Obrázek 16: ZŠ Povážská, hlavní vchod

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 17: ZŠ Povážská, pohled na budovu školy

Zdroj: Archiv autora

Obrázek 18: Chodba bez výtvarných prací žáků, ZŠ Povážská

Zdroj: Archiv autora

- Obrázek 19: Schodiště, ZŠ Povážská
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 20: Obrazárna, ZŠ Povážská
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 21: Obrazárna, ZŠ Povážská
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 22: Skleněná vitrína v jídelně, ZŠ Povážská
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 23: Zadní stěna jedné ze tříd, ZŠ Povážská
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 24: Výtvarné práce žáků umístěné na nástěnce ve třídě, ZŠ Povážská
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 25: ZŠ a MŠ Štěkeň, hlavní vchod
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 26: ZŠ a MŠ Štěkeň
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 27: Instalace výstavy výtvarných prací pomocí závěsné sítě, ZŠ Štěkeň
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 28: Zarámované výtvarné práce žáků vystavené na zdi podél schodiště
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 29: Žákovské práce vystavené na nástěnce
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 30: Linoryt zhotoven r. 1999
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 31: Pozvání k návštěvě Velikonoční výstavy výtvarné tvorby žáků ZŠ a MŠ Štěkeň na školním webu
Zdroj: www.zseken.cz
Použito: 2. 3. 2018
- Obrázek 32: Budova ZŠ F.L. Čelakovského, Strakonice
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 33: Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola, Strakonice
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 34: Výtvarné práce vyvěšené na síti
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 35: Výtvarné práce žáků na nástěnce
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 36: Zarámované oceněné práce ve výtvarných soutěžích
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 37: Výtvořiny zavěšené na šňůře
Zdroj: Archiv autora

- Obrázek 38: Budova ZŠ Katovice
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 39: Učebna výtvarné výchovy, ZŠ a MŠ Katovice
Zdroj: <http://www.zskatovice.cz/ucitelsky-sbor/predstavujeme-se/>
Použito: 5. 3. 2018
- Obrázek 40: Učebna hudební výchovy, ZŠ a MŠ Katovice
Zdroj: <http://www.zskatovice.cz/ucitelsky-sbor/predstavujeme-se/>
Použito: 5. 3. 2018
- Obrázek 41: Prezentace žákovské tvorby na chodbě za hlavním vchodem
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 42: Výstavní panel na chodbě ZŠ Katovice
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 43: ZŠ Katovice se na nástěnce chlubí úspěchem svých žáků v literární a výtvarné soutěži Český brambor z roku 2015
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 44: Vestibul ZŠ Štěkeň a vystavené výtvarné práce žáků
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 45: Vestibul ZŠ Dukelská, žákovskou výtvarnou tvorbu zastupovalo pouze pár ledabyle umístěných prací v horní části policové stěny bez jakékoliv myšlenky a koncepce
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 46: Chodba, ZŠ Štěkeň
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 47: Školní třída, ZŠ a MŠ Katovice
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 48: Školní jídelna, ZŠ Štěkeň
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 49: Schodiště, ZŠ Dukelská
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 50: Skleněná vitrína, ZŠ Povážská
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 51: Závěsné síť, ZŠ Štěkeň
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 52: Orámované výtvarné práce, ZŠ F. L. Čelakovského
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 53: Nástěnka, ZŠ Dukelská
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 54: Polepená okna, ZŠ F. L. Čelakovského
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 55: Prezentace prací žáků výtvarného oboru při ZUŠ Strakonice v předsálí Šmidingerovy knihovny
Zdroj: Archiv autora

- Obrázek 56: Presentace výtvarného oboru ZUŠ Strakonice během Závěrečného koncertu
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 57: Výstava výtvarných prací ZUŠ v prostoru kapitulní síně strakonického hradu
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 58: Výstava výtvarných prací ZUŠ v přilehlých ambitech strakonického hradu
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 59: propagační plakát výstavy VODA KOLEM NÁS konající se v prostoru kapitulní síně strakonického hradu
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 60: propagační plakát výstavy CESTOVÁNÍ konající se v předsálosti Šmidingerovy knihovny
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 61: žáci výtvarného oboru při ZUŠ OPEN
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 62: vánoční výrobky žáků z 1. A, ZŠ Dukelská
Zdroj: <http://www.dukelska.strakonice.cz/>
Použito: 2. 5. 2018
- Obrázek 63: hlavní menu na úvodní webové stránce ZŠ a MŠ Katovice odkazující k prezentaci výtvarné žákovské tvorby
Zdroj: <http://www.zskatovice.cz>
Použito: 2. 5. 2018
- Obrázek 64: informace o úspěchu žákyň výtvarného oboru ZUŠ Strakonice na facebookových stránkách
Zdroj: <http://www.facebook.com>, skupina ZUŠ Strakonice
Použito: 2. 5. 2018
- Obrázek 65: úspěch žáků ZUŠ Strakonice v mezinárodní soutěži Lidice prezentován na Facebooku široké veřejnosti
Zdroj: <http://www.facebook.com>, skupina ZUŠ Strakonice
Použito: 2. 5. 2018
- Obrázek 66: prezentace umělecké tvorby žáků ZUŠ Strakonice na Facebooku a přiložená oceněná díla
Zdroj: <http://www.facebook.com>, skupina ZUŠ Strakonice
Použito: 2. 5. 2018
- Obrázek 67: rozpořbované sochy pomocí světla a stínu
Zdroj: <http://www.ufunk.net/en/artistes/dancing-shadows/>
Použito: 24. 4. 2018
- Obrázek 68: návrh stěny sloužící k prezentaci výtvarné tvorby třídního kolektivu
Zdroj: Archiv autora
- Obrázek 69: zhotovená pohyblivá loutka
Zdroj: Archiv autora

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Přepis rozhovoru – vyučující výtvarné výchovy na ZŠ Štěkeň

Pořádáte v rámci výtvarné výchovy exkurze do galerií, aby se žák naučil orientovat ve výstavním prostoru?

Velmi málo. Teď už téměř vůbec ne. Víte, jelikož jsme vesnická škola, je velmi těžké navštívit třeba jen výstavní prostory Muzeum Středního Pootaví v nedalekých Strakonících. Museli bychom jet městskou linkou a nejbližší návrat by byl kolem oběda. To je mnoho času, který vám vedení nedá.

Nesnažíte se tedy alespoň spojit návštěvu galerie s nějakou další akcí? Například školní výlet do pražské ZOO a k tomu přidat návštěvu nějaké aktuální probíhající výstavy?

Ano! Teď jste mi připomněla, že kdysi jsme pořádali zájezdy do Jihočeského divadla. To jsem se vždy snažila propojit s návštěvou Alšovy galerie. Nebo když jsem jela s dětmi na exkurzi do Temelína, vzali jsme to přes Vodňany, kde jsme navštívili Městské muzeum a galerii a raně gotický chrám Narození Panny Marie, ve kterém se na výzdobě podílel návrhy i vlastní tvorbou Mikoláš Aleš.

Vystavujete na vaší škole výtvarné práce žáků?

Ano, vystavujeme. Využíváme školní prostory od chodeb až po jídelnu.

Máte rozdělené mezi vyučujícími školní prostory, ve kterých instalujete výtvarné práce žáků?

Na chodbě v prvním patře sídlí druhý stupeň, tam se starám o výzdobu já sama. V druhém patře se nacházejí třídy prvního stupně. Tam si výzdobu obstarávají jejich třídní učitelky. No a prostory školní družiny o ty já se vůbec nezajímám, to si dělají družinářky samy. Výtvarné práce v jídelně už léta nikdo nevyměnil a s výzdobou ve vestibulu se mezi pedagogy střídáme.

Jaké prostory k prezentaci výtvarných prací tedy využíváte nejčastěji?

Práce žáků prezentuji v prostorech, které jsou na to vhodné, tedy hlavně na chodbách, v jednotlivých třídách a vystavuji i ve vestibulu. K instalaci výstavy využívám především nástěnky, což je nejklassičtější místo, kam výtvarné práce umístit. Do vestibulu a na chodby jsme na zdi zavěsili také sítě. Na ty se výtvarná díla připevňují pomocí kolíčku, které

někdy samotnou práci esteticky ruší. Kdežto na nástěnky k připevnění výkresů používáme špendlíčky, které z dálky nejsou vůbec vidět.

Jak často vystavené výtvarné práce obměňujete?

Já osobně se vystavené práce snažím obměňovat nejméně třikrát za pololetí, ale záleží na okolnostech.

Vystavujete jen výtvarné práce, které jsou dle vašeho názoru nejlepší ze všech zhotovených prací?

Ne. Tedy alespoň ne na nástěnky v jednotlivých třídách. Tam se o tom s dětmi bavíme. Mají svůj názor, a pokud se jim jejich práce zamlouvá a chtějí ji prezentovat pod jejich jménem, ráda jim k tomu dám prostor. Někdy udělám i to, že prostě vystavím všechny práce, bez rozdílu, jestli jsou některé povedené více a některé méně.

V prostorech jako je vestibul nebo chodby, tak tam vybírám práce jen já. A ano, většinou jsou to dle mého názoru nejvíce povedené.

Pořádali jste, jako škola, výstavu žakovských výtvarných prací? Pokud ano, v jakých prostorách?

Ano. Snažíme se alespoň jednou za rok. Spolupracujeme s Muzeem Středního Pootaví. V případě potřeby jsou nám ochotni zapůjčit Kapitulní síň, což je nádherný prostor ve strakonickém hradu. Není příliš velký, ale na ty naše výstavy je to ideální.

Kdo z pedagogů má tyto výstavy v Kapitulní síni na starosti?

Většinou paní družinářky. Já vybírám výtvarné práce od žáků z druhého stupně, další práce přijdou z prvního stupně. Ale výstavu instalují paní družinářky, které na výstavu dodají ještě výrobky, které děti vyrobily ve školní družině.

Necháváte žáky aktivně se podílet na instalaci výstavy?

Ne, žáci do výstavních prostor nechodí. Paní družinářky vezmou výtvarné práce a samy je instalují do výstavního prostoru.

Prezentujete žakovskou výtvarnou tvorbu na webu Vaší školy?

Minimálně. Výtvarné práce žáků nefotíme a tedy ani nevystavujeme na web školy. Jediné, co se snažíme zveřejňovat, jsou právě pozvánky na školní výstavy, či vernisáže.

Příloha č. 2 – Přepis rozhovoru – jedna z vyučujících výtvarného oboru při ZUŠ Strakonice**Jak se snažíte prezentovat výtvarnou tvorbu žáků na vaší škole?**

Jak můžete vidět všude kolem vás, snažíme se využít téměř všechny volný prostor v naší budově, který je vhodný k instalaci výtvarných prací. Nejvíce prací k vidění najdete právě v našem patře. Je to jakási prezentace celého výtvarného oboru. Ale nebojíme se postoupit ani do vyšších pater, kde sídlí hudební, taneční a dramatické oddělení. Dokonce i zhotovujeme s žáky práce s tematikou, která se do těchto oborů skvěle hodí.

Vystavujete výtvarné práce i mimo vaší školní budovu?

Spolupracujeme se Šmidingerovou knihovnou, která nám nabídla využít vestibul budovy k prezentaci prací dětí z výtvarného oboru. Knihovna sídlí v prostorech strakonického hradu, takže se jedná o velmi pěkný prostor. Vystavujeme v Atriu, takže to není žádná velká místnost, ale na takové mini výstavy je to ideální. Většinou tam prezentujeme aktuální práce našich žáků, ale není to pravidlem. Výstavu se snažíme obměňovat zhruba jednou za měsíc. Škola dále pořádá dvakrát ročně velké koncerty v městském kulturním domě ve Strakonících – v prosinci vánoční a v červnu závěrečný – na kterém vystupují nejúspěšnější žáci ze všech oborů naší školy. Takže i výtvarný obor prezentuje své nejlepší práce. Díla vystavujeme nejen v sále, kde koncert probíhá, ale využíváme také předsálí, vestibul, chodby, schodiště a v létě i prostranství před kulturním domem k instalaci větších prostorných děl.

Kdo se podílí na přípravě výstav? Jsou to jen pedagogové nebo zapojujete i žáky?

Výstavy připravujeme s žáky společně. Práce vybírám tedy já, ale s instalací mi děti pomáhají. Mají to jako klasickou výtvarnou lekci, akorát že nejsme ve třídě a netvoříme, ale jdeme do prostoru a učíme se v něm pracovat. Většinou žákům říkám, kam mají výtvarné práce umístit, ale někdy to nechávám i na nich samotných. K instalaci plošné tvorby používáme výstavní panely, na které práce přichycujeme pomocí kolíčků. Používáme ty dřevěné kolíky. Barevné by rušily celkový dojem z obrázků. Někdy k zachycení výtvarných prací využijeme i průhlednou lepenku, lze s ní přichytit díla téměř na cokoli.